

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 50 • 12. februar
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 12. februar 2025 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 50):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:07]: Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsordens § 5 annet punktum for representanten Marit Arnstad fra og med 12. februar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Tomas Iver Hallem innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:30]: Tomas Iver Hallem er til stede og vil ta sete.

Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil framsette fire representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:00:44]: Det er en glede og en ære å legge fram fire representantforslag, og jeg skal lese dem.

Det første er fra representantene Geir Pollestad, Gro-Anita Mykjåland og meg selv om sterkere folkevalgt styring av Statnett.

Det andre er fra representantene Geir Pollestad, Gro-Anita Mykjåland og undertegnede om Statkraft og mer vannkraftutbygging.

Det tredje er fra representantene Geir Pollestad, Gro-Anita Mykjåland og undertegnede om norgespris til næringsliv og organisasjonsliv.

Og det fjerde er fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Gro-Anita Mykjåland og meg selv om å fase ut elavgiften.

Presidenten [10:01:27]: Representanten Christian Tybring-Gjedde vil framsette et representantforslag.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [10:01:40]: På vegne av meg selv vil jeg gjerne fremsette et representantforslag om å definere Hamas' angrep på Israel 7. oktober 2023 som folkemord.

Presidenten [10:01:54]: Representanten Sigrid Zurbuchen Heiberg vil framsette et representantforslag.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [10:02:08]: Tusen takk, det er stas å få gjera dette for første gong.

Eg skal på vegner av Kari Elisabeth Kaski og meg sjølv framsetja eit representantforslag om utbetring av området på Oslo sentralstasjons nordside, Vaterland og Grønland.

Presidenten [10:02:22]: Representanten Mona Fagerås vil framsette et representantforslag.

Mona Fagerås (SV) [10:02:26]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kathy Lie, Grete Wold, Marian Hussein og meg selv få framsette et representantforslag om innføring av nullutslippssoner.

Presidenten [10:02:52]: Representanten Guri Melby vil framsette et representantforslag.

Guri Melby (V) [10:02:58]: På vegne av representantene Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland, Ola Elvestuen, Alfred Jens Bjørlo og undertegnede vil jeg framsette et representantforslag om at Norge skal ta en europeisk lederrolle for Ukraina.

Presidenten [10:03:23]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:30]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:03:32]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Terje Aasland, Kari Nessa Nordtun og Marianne Sivertsen Næss vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:03:59]: Over 15 000 elever går ut av ungdomsskolen hvert eneste år uten å kunne lese skikkelig. Over 18 000 elever går ut av ungdomsskolen uten å kunne regne skikkelig. De siste årene har elevene blitt dårligere i lesing, matte og naturfag. Kunnskapsministeren og jeg kan helt sikkert stå her og skylde på hverandre. Det er tunge samfunnstrender som motvirker læringen som skjer i skolen, men jeg tror vi skal innrømme at vi ikke gjorde nok da vi satt i regjering, og da bør regjeringen også innrømme at de ikke gjør nok når de nå sitter i regjering. Er det én ting elevene ikke trenger nå, er det politikere som driver med ansvarsfraskrivelse.

Det er viktig å huske på at skole sannsynligvis er vår viktigste sosialpolitikk og vårt viktigste instrument i kampen mot ulikhet, og ikke minst det viktigste vi kan gjøre for barn og unge for at de skal kunne klare å mestre

livet sitt fremover. Allerede på barneskolen kan lærerne nesten peke på hvilke elever som kommer til å fullføre videregående, og hvilke som ikke gjør det. Likevel klarer ikke skolen i dag å hjelpe dem som trenger det, godt nok.

Dette var bakgrunnen for at Høyre, da vi satt i regjering, innførte en ny plikt til intensivopplæring for elever fra 1.–4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving og regning. Det var bakgrunnen for at vi foreslo i Stortinget å innføre en plikt for skolene til å gi intensivopplæring til elever med svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning ved starten på 8. trinn – altså fylle de hullene som gjør at det er vanskelig å lære i de andre fagene når man kommer på ungdomsskolen – og at skolene måtte lage en plan for hvordan elevene skulle følge forventet progresjon.

Dette stemte Arbeiderpartiet imot. Da er mitt spørsmål til kunnskapsministeren: Hvorfor vil ikke Arbeiderpartiet og kunnskapsministeren gi intensivopplæring til elever som sliter på ungdomsskolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:06:02]: Noe av det første jeg gjorde da jeg ble statsråd, var å ta imot PISA-resultatene, som ble tatt opp rett etter regjeringsskiftet. Jeg strakk da ut en hånd til Høyre, til Fremskrittspartiet, til samtlige partier i Stortinget, for resultatene var nedslående. Altfor mange presterer på det dårligste mestringsnivået i norsk skole knyttet til lesing, matte og naturfag. Ikke minst så vi at andelen som gjør det best, f.eks. i matematikk, har blitt halvert.

Vi har gjort mye. Vi har innført en mer praktisk skole, og det er vi fullt i gang med, med praktisk utstyr, praktiske lokaler og bedre metoder ute i klasserommene for å få løftet og få mer variert undervisning. Vi har også gjort tiltak for å få mer ro og disiplin i klasserommet gjennom å endre opplæringsloven på flere punkter for å sikre lærerne det handlingsrommet de trenger i klasserommet for å kunne gjøre jobben sin. Jeg vil takke Høyre for støtten i de sakene.

Vi har også sikret mer konsentrasjon og mer kontroll hos lærerne gjennom bl.a. å få til mobilfrie skoler. Ikke minst er anbefalingen knyttet til filter på de digitale enhetene viktig for å få til mer konsentrasjon i klasserommet. Der er jeg litt mer usikker på Høyres støtte.

For det tredje har jeg lyst til å løfte fram viktigheten av lesing. Vi har satset på fysiske lærebøker og ikke minst på skolebibliotekene. Det vet vi er så utrolig viktig. Lesing er nøkkelen til å gjøre det bedre i alle fag. I tillegg har vi et realfagsløft.

Vi strekker gjerne ut hånden igjen, men vi kan ikke sette på den samme cd-en fra Høyre fra 2013.

Erna Solberg (H) [10:08:00]: Spørsmålet dreide seg om hvorfor Arbeiderpartiet stemte ned forslaget om ni-

vådeling i 8. klasse, altså når man begynner på ungdomsskolen, hvis man har store hull i kunnskapen. Å lese opp et flak fra departementet er ikke svar på det spørsmålet jeg stilte.

Jeg mener vi må bruke mer energi og mer tid på de elevene som står i fare for å gå ut av skolen uten å kunne lese, skrive og regne skikkelig, og som da står i fare for aldri å fullføre videregående skole. Jeg har med interesse fulgt med på de seks forskerne i SSB som har evaluert et forsøk med nivådelt undervisning på 24 ungdomsskoler i Oslo. De fleste elevene fikk tilrettelagt opplæring i små, nivådelte grupper, akkurat det samme som faggruppen anbefalte statsråden, men som hun ikke har fulgt opp. SSB sier at elevene fikk bedre resultater på de nasjonale prøvene i regning i 9. klasse enn tilsvarende elever som ikke deltok i forsøket.

Hvorfor er kunnskapsministeren avvisende til å bruke dette?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:09:02]: Jeg er ikke uenig med Høyre i at nivådeling kan være viktig og riktig i enkelte saker. Det blir gjort i stort omfang i norske klasserom i dag. Blant annet har Løken-utvalget konkludert med at ett av flere tiltak for å løfte resultatene og få til større sosial mobilitet er nettopp nivådeling. Så jeg er helt enig med representanten Solberg i det.

I stortingsmeldingen om en mer praktisk skole vises det også til at nivådeling er viktig og noe som gjøres, og at vi vil tydeliggjøre handlingsrommet som lærerne og skolene har til å praktisere dette i større grad. Dette er viktig, men noe av det aller viktigste for å løfte resultatene i norsk skole handler om mer ro, mer konsentrasjon og mer disiplin i klasserommet. Det er det viktigste enkelttiltaket for å få opp læringsresultatene i norsk skole. Det er også undersøkelser som tydelig viser at man i altfor stor grad har blitt forstyrret.

Erna Solberg (H) [10:10:07]: Jeg er helt enig i at både disiplin og ro er ekstremt viktig. Noe av det vi så fram til pandemien, var en god forbedring i norsk skole. Pandemien førte til endringer, men det er fortsatt viktig.

Statsråden sier at man er for mer intensivopplæring for å tette disse kunnskapshullene, men man stemmer altså imot forslag om det i Stortinget. Man gir heller ingen beskjeder til skolene om at dette skal brukes, selv om man får et faglig råd fra et utvalg som sier at dette gir gode resultater. Vi har veldig lite forskning på dette, men den forskningen som finnes, viser at dette betyr noe for både dem som henger etter, og andre – særlig når man har opparbeidet seg kunnskapshull over tid, altså når man kommer til ungdomsskolen. Veldig mange lærere sier at de kan se forskjeller i hvordan barneskoler har fungert. Da må vi kunne kreve at man tar tak når barna

kommer i ungdomsskolen, og at man tetter kunnskaps-hullene, slik at man ikke fortsetter å sakke akterut. Mitt spørsmål er igjen:

Hvorfor vil man ikke instruere og innføre en plikt for skolene til å gi de elevene som har svake grunnleggende ferdigheter, dette i starten av ungdomsskolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:11:14]: Jeg er som sagt enig med representanten i at nivådeling – midlertidig nivådeling – basert på faglige prestasjoner kan bli brukt i norsk skole i større grad enn det som blir gjort i dag. Men det blir gjort veldig mye, og vi har sett mer av det i senere tid.

Jeg hørte, for ikke mange dager siden, f.eks. om et tilfelle hvor elevene i 2. klasse fikk bøker basert på hvor de lå i leseløpet. En gikk faglig inn og tilpasset seg, slik at de også hadde noe å strekke seg etter, og ikke minst for at de skulle oppleve mestring. Det mener jeg er kjempeviktig og riktig. Derfor har vi signalisert dette i stortingsmeldingen om en mer praktisk skole. Vi er i full gang med arbeidet for å synliggjøre det handlingsrommet som allerede finnes i dagens lov, for å utnytte dette bedre av hensyn til både den enkelte elev og læringsresultatene i norsk skole.

Erna Solberg (H) [10:12:07]: Vi vet at forskjellene mellom skoler er en av de største utfordringene i norsk skole. Kunnskapsmessig er det som om man har gått to år lenger på skole på noen skoler i forhold til dem som er svakest. Det er store forskjeller. Betyr ikke det at man må ta noen tydelige grep med nasjonal styring, ved å sørge for at man vet at man tetter kunnskapshullene? Man kan godt vise til eksempler, og jeg kan vise til eksempler som er 15 år og eldre om den nivådelingen som er gjort f.eks. i Stavanger-skolen, som har gjort det systematisk fremover. Men fortsatt er det slik at de elevene som går ut av den barneskolen, kommer på en ungdomsskole med andre elever, som kanskje har andre kunnskapshull. Vi må hjelpe alle til å få det samme utgangspunktet.

Igen stiller jeg dette spørsmålet: Hva er grunnen til at man ikke vil gjøre dette til en reell plikt ved start i ungdomsskolen, slik at vi sørger for å jevne ut de forskjellene man har med seg fra barneskolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:13:09]: Dette blir gjort i norsk skole i dag. Vi legger også opp til å være enda tydeligere på handlingsrommet man har for å gjøre det, og de faglige resultatene man kan oppnå ved å gjøre dette i større grad enn i dag. Det er det aller viktigste.

Jeg kan ikke se hvordan det representanten Solberg foreslår, skal løse absolutt alt i norsk skole. Ro, konsentrasjon, tydelig disiplin og det å være trygg på hva som er

lærerens handlingsrom i klasserommet, er noe av det aller viktigste vi kan gjøre noe med for å løfte de faglige resultatene i norsk skole.

Man kan godt vedta lover for å vedta lover, men det aller viktigste er jo at de virker. Det aller viktigste er at vi kan se at det blir praktisert i klasserom over hele landet vårt. Det er vi i full gang med. Jeg er veldig opptatt av dette, og jeg kan forsikre representanten om at vi kommer til å være tydelige på dette. Vi er allerede tydelige på det i stortingsmeldingen om en mer praktisk skole.

Erna Solberg (H) [10:14:10]: Jeg er litt forbauset over at man mener dette skjer i norsk skole, og at det derfor ikke er nødvendig å gjøre det. Jeg mener at dette ikke skjer i norsk skole, og at de hullene man har med fra barneskolen inn i ungdomsskolen, kommer til å skape en enda større utfordring. Det er jo nettopp sånn at for å sørge for at flest mulig kommer gjennom videregående skole, må man fylle de hullene man har fra barneskolen.

Det andre vi må gjøre, er å løfte oss i de fagene hvor vi i vårt samfunnsliv kommer til å trenge flere folk. Ja, det er viktig å sørge for at flere kommer gjennom, men vi må ha to tanker i hodet samtidig. Vi må også sørge for at vi bidrar til at vi får flere på de fagområdene som det norske samfunnet trenger. Derfor har vi bl.a. foreslått en ekstra naturfagtime på hvert eneste årstrinn på ungdomsskolen, for å sørge for at elever og lærere får mer tid, bl.a. mulighet til å ha eksperimenter. Det har statsråden litt raskt avvist med å si at vi ikke skal ha en mer stillesittende skole. Men er statsråden så fantasiløs at hun ikke skjønner at nettopp det å ha tid til å gjøre eksperimenter i naturfagtimene er det som gjør skolen praktisk?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:15:14]: Jeg vil først si at representanten ikke har hørt på hva jeg har sagt. Dette gjøres i norske klasserom i dag, og vi er i full gang med å sørge for at det skal bli gjort i større grad enn i dag, for vi ser at det er viktig og riktig å gjøre. Jeg er imidlertid uenig i at den metoden som representanten skisserer, er den eneste.

Når det gjelder realfag og satsingen der, er det utrolig viktig, og vi har gjort flere tiltak. I inneværende år øker vi budsjettene til Matematikksenteret og til Naturfagsenteret, nettopp for at norske elever skal kunne få enda sterkere kompetanse i disse fagene, som er viktige for å bygge framtidens Norge. Men jeg er uenig i Høyres tilnærming til det når det gjelder å putte enda flere timer inn i en lang skolehverdag. Vi ser f.eks. at sammenlignet med Finland har den norske skolen betydelig flere timer, og Finland har historisk sett gjerne hatt bedre læringsresultater enn Norge, selv om vi ser en liten «dip» nå. Så svaret kan ikke alltid ligge i å pøse flere timer inn.

Erna Solberg (H) [10:16:19]: Det er viktig at skolepolitikken også dreier seg om kunnskap og å forberede ungdom på det arbeidslivet som kommer. Vi er i en dramatisk realfagkrise i Norge, som kommer til å ha betydning for hele vårt næringsliv og alt annet. Det har også betydning for hva slags interessante jobber norske ungdommer får. Derfor er vi opptatt av å gjøre som Finland, ha flere naturfagtimer, og så kan de være veldig aktive, morsomme og mer praktisk orientert. Det lærere imidlertid forteller, er at de ofte ikke har tid til det, for de skal gjennom et pensum og har for liten tid til å gjøre nettopp naturfag – et fag vi kommer til å trenge mer av – praktisk.

Det andre vi kan gjøre, som Høyre har foreslått, og som regjeringen har vært imot, er å dele opp matematikken på slutten av ungdomsskolen, sånn at flere blir motivert til å ta den tunge matematikken. Vi må da sørge for at det ikke blir sånn at én ordning skal trekkes nedover hodet på alle elever, men at de som tenker seg mer fordypning fremover, får en større mulighet til det – altså innføre en mer praktisk matematikk for dem som tenker seg andre veier. Dette har heller ikke regjeringen ønsket å gjøre. Hvorfor er man imot disse tiltakene?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:17:24]: Regjeringen er kjempestolt over at det aldri før har vært flere som har søkt seg til yrkesfag enn det er nå. Det er veldig bra, for vi vet at arbeidslivet vårt og Norge trenger hele 90 000 flere fagarbeidere fram til 2035. Det er kjempebra, og aldri før har flere stått der med et fagbrev i hånda etterpå. Så det er utrolig bra.

Jeg mener likevel, i motsetning til Høyre, at vi må fylle de timene vi har i norsk skole, med enda mer kvalitet. Én time på ett trinn koster over 300 mill. kr nå. Hvordan kan man putte på flere timer? Høyre har gjort det før, uten at man ser at resultatene går opp i det faget der man puttet inn disse timene – sist gang i 2016, i naturfag. Har vi fått bedre eller dårlige læringsresultater i naturfag siden den gang? Vi har fått dårligere.

Svaret kan ikke alltid være at når man putter på mer, får man bedre kvalitet. Tvert imot: Vi må ha kvalitet i de timene vi har i norsk skole.

Guri Melby (V) [10:18:30]: Jeg tror statsråden sa noe viktig: Det handler ikke bare om hva vi vedtar her, men om hva som faktisk skjer ute i skolen, og da handler det selvsagt om de signalene vi sender. Det er viktig, men det handler også om hva slags ressurser vi setter av til at skolen skal greie å følge opp jobben sin.

Norge er blant de landene i verden som bruker mest penger på skole. Likevel ser vi at det er mange piler som peker i feil retning. Læringsresultatene går nedover, elevene lærer ikke å skrive, lese og regne, mobbetallene øker,

og rekrutteringen svikter. Det vi må stille oss spørsmål om, er om vi bruker pengene på riktig måte.

En av denne regjeringens hovedsatsinger de siste tre og et halvt årene har vært et såkalt grendeskoletilskudd. Det har de brukt 1,3 mrd. kr på hvert år. Over denne fireårsperioden vil det altså være en satsing på rundt 4 mrd. kr. Mitt spørsmål til Kari Nessa Nordtun er: Er dette penger som gir oss bedre resultater i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:19:33]: Grunnskoletillegget, som det heter – det er viktig; det heter ikke grendeskoletillegg, det heter grunnskoletillegg – får alle norske kommuner basert på at de skal ha en grunnskole. Det går altså til kommunene, og det er ikke noen føringer om at en er nødt til å bruke det på den enkelte skole, men det blir brukt til skolene. Det er midler som følger til kommunene, og som allerede er inne til skolene, og jeg mener det er viktig og riktig at de har de midlene. Hvordan dette kommer til å se ut i framtiden, får vi se på, men vi evaluerer jo hvordan dette slår ut, hvordan dette blir brukt, og at det blir brukt riktig.

Nærskoler er viktig for Arbeiderpartiet, men det skal være god kvalitet i de nærskolene vi har. Jeg vil også minne representanten om at Oslo faktisk er den største mottakeren av grunnskoletillegget.

Guri Melby (V) [10:20:21]: Nå tror jeg statsråden blander grunnskoletilskudd og grendeskoletilskudd. Det er to helt forskjellige pottter, og kriteriet for å få grendeskole er jo at man opprettholder småskoler, og da får man 0,5 mill. kr i tilskudd for det. Spørsmålet er: Er dette en god måte å bruke penger på når vi ser de utfordringene norsk skole står overfor nå? Det handler om læringsresultater, men også om trivsel. Elevundersøkelsen viser at det er høye mobbetall i norsk skole, men at det varierer mye mellom skoler og kommuner. Det kan ikke være sånn at det er tilfeldig om den skolen man går på, jobber med skolemiljø eller ikke. I det siste har vi lest om sterkt sosialt press og hierarki mellom barn og ungdommer på bl.a. Munkerud skole og Ullern videregående skole i Oslo. Jeg har fulgt med på hva kunnskapsministeren har sagt om dette, og hvordan regjeringen vil få bukt med høye mobbetall. Det jeg ser hun trekker fram, er mobilforbudet i skolen, aldersgrense på sosiale medier og at ungdom ikke skal få gå med russegenser på skolen. Dette er helt sikkert helt greit, men jeg tror folk savner et litt mer systematisk arbeid med endring av ukultur, altså en skikkelig skolemiljø-satsing. Til sammenligning har regjeringen brukt 1,3 mrd. kr i året på grendeskoletilskudd, mens man bruker 15 mill. kr på skolemiljø. Er regjeringen villig til å se på om denne potten kan økes?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:21:31]: Det heter grunnskoletilskudd, så det er nok ikke riktig, det representanten sier. Det er nok noen som har sett seg tjent med å kalle det noe annet enn det det faktisk er. Oslo kommune er den som har flest skoler, og nyter derfor godt av størst tilskudd beløpsmessig knyttet til det.

Når det gjelder skolemiljø og mobbing, er det en svært alvorlig situasjon vi er inne i. Elevundersøkelsen fra 2024 viser en liten nedgang i mobbetall på to av tre årstrinn. Samtidig er det en liten økning i antall lærere som svarer at de trives godt på skolen, men det er selvsagt ikke godt nok, for nivået her er for høyt i utgangspunktet. Her må vi altså jobbe systematisk, og vi har knyttet til oss skolemiljøteam og økt potten i år, fra 15 mill. kr til 45 mill. kr, fordi vi ser at interessen for skolemiljøteam har vært stor. Vi er ikke ferdig med den satsingen, og jeg imøteser et samarbeid med Venstre knyttet til akkurat dette.

Presidenten [10:22:32]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:22:47]: Mitt spørsmål går til statsråd Terje Aasland.

EUs energiunions mål er et fullt integrert strømmarked i EU med dem som er med i EUs energiunion. Målet er likest mulig strømpris i EU og hele EUs energiunion. Senterpartiets mål er lavere strømpriser, stabile strømpriser og nasjonal kontroll, og at vi skal ha lavere strømpris i Norge enn Tyskland og EU. Det har vært et stort fortrinn for Norge i generasjoner. Arbeiderpartiet er for EUs energiunion. Mitt spørsmål til statsråd Aasland er: Er han enig i Senterpartiets mål, at det er et mål at vi skal ha lavere strømpris i Norge enn i EU og Tyskland?

Statsråd Terje Aasland [10:23:48]: Jeg er helt enig i at det å ha lave og forutsigbare strømpriser og full nasjonal selvråderett over kraften vår, infrastrukturen og hva som skal bygges ut og ikke bygges ut, er et viktig mål for Norge. Derfor har Arbeiderpartiet veldig tydelig gjennom forrige diskusjon om tredje energimarkedspakke formet åtte tydelige krav og punkter som ivaretar det. De er fulgt opp og gjelder fremdeles i dag. Samtidig er vi veldig tydelig på at lavere strømpriser, mer stabile strømpriser og full kontroll over infrastruktur, kraftutbygging osv. er i Norges interesse. Arbeiderpartiets klare mål er det.

Det er ikke noe brudd med det å ha et sterkere samarbeid med EU, og ikke minst ivareta EØS-avtalen, som er kjempeviktig i den situasjonen vi er i nå, med tanke på den viktige eksporten som går til Europa, som er vårt viktigste marked. Vi har full kontroll på strømmen og har full nasjonal selvråderett, og vi har et veldig klart mål om lavere strømpriser enn resten av EU.

Året 2024 viser også veldig tydelig at Norge hadde lavere priser enn de europeiske landene. Vi fikk prisene ned, og prisene er også på vei ned i tiden framover. Så det er ingen motsetning mellom Senterpartiet og Arbeiderparti-regjeringen på dette punktet. Det er viktig kanskje ikke bare å oppkonstruere denne diskusjonen, men faktisk forholde seg til realitetene, og det er at vi har full kontroll, og vi har lavere priser enn våre konkurrenter i Europa.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:25:34]: Når jeg tolker statsråden i beste mening, tolker jeg statsråden dit hen at han er uenig i målet i EUs energiunion om likest mulig strømpris i Europa, for det er målet. Vi har sett konsekvensene spesielt i Agder, Rogaland og deler av Telemark, hvor de er så tett koblet til EU gjennom kraftutveksling og de nye kraftkablene at de har fått en enorm ustabilitet i strømprisene. Det rammer næringslivet, og det rammer folk, organisasjoner og alle som er i den regionen.

Jeg gir statsråden muligheten til en gang til å være helt tydelig på at han er uenig i målet om at det skal være likest mulig strømpris i EUs energiunion – som Norge blir en del av når Arbeiderpartiet ønsker det. Mener han at det over tid er et mål at Norge skal ha en lavere strømpris enn Tyskland – det som har tjent Norge godt til nå?

Statsråd Terje Aasland [10:26:34]: Som jeg har sagt, og som jeg har understreket: Det står i Arbeiderpartiets partiprogram, det står i Hurdalsplattformen, og det står i vårt nye forslag til partiprogram at vi skal ha fornybar energi som et konkurransefortrinn for norsk næringsliv og norsk industri. Det bygger vi vår politikk på. Det er det som rammer inn de daglige vedtakene vi gjør, nettopp med det som utgangspunkt.

Så er det ikke EU-regelverket som gjør at vi er eksponert for høyere strømpriser i disse dager. For det første er det en energikrise, og det har vært en energikrise, i Europa. Så er det utenlandskablene som gjør det. Uavhengig av hvilken tilslutning vi gir til fjerde energimarkedspakke eller de direktivene som vi nå har hatt til behandling, og som Senterpartiet valgte å gå ut av regjering på, er det ingenting der som fratar Norge den suverene retten til å bestemme over hvilken type infrastruktur vi skal ha. Det er kjempeviktig. Et godt eksempel på det er nettopp at Arbeiderpartiet gjennom den forrige stortingsperioden, da vi behandlet tredje energimarkedspakke, fikk med den forrige regjeringen på å legge grunnlaget for at vi skal ha full kontroll over disse utenlandsforbindelsene.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:27:43]: Dessverre ble Arbeiderpartiet, sammen med Fremskrittspartiet, Høyre, Miljøpartiet De Grønne og Venstre, med på å gi makt fra det norske storting og de norske folkevalgte til

EU i energipolitikken. Jeg mener det var særdeles uklokt av Arbeiderpartiet.

Det ekspertutvalget som den regjeringen som både Terje Aasland og jeg var en del av, opprettet, som skulle se på strømpris, pekte nettopp på at vi ikke kunne regulere kablene på noen annen måte på grunn av avtaleverket vi hadde med EU. Jeg mener vi skal utfordre det rammeverket. Konklusjonen, hvis vi ikke gjør det, er at vi over tid vil oppleve at det er mye høyere strømpris, spesielt i Agder, Rogaland og den delen av landet, og man vil flytte industrien ut.

Derfor er mitt spørsmål til statsråd Aasland: Mener statsråden at det hadde vært bedre for den norske kraftbalansen at vi ikke hadde bygd de to siste utenlandskablene? Jeg mener det, men hva mener statsråd Aasland?

Statsråd Terje Aasland [10:28:40]: Når det gjelder den prissmitten som har vært den siste tiden etter energikrisen, er det klart at den hadde vært noe mindre, men den hadde ikke vært borte dersom tysklandskabelen og englandskabelen ikke hadde vært bygd. Det er vi enige om, det er et faktum som ligger der nå.

Så har jeg bare lyst til å minne representanten Slagsvold Vedum om at på grunn av Arbeiderpartiets vilje til å finne løsninger også i opposisjon, fikk vi en stadfestelse og en endring av energiloven, som nå igjen sier at det er kun Statnett som kan eie og drifte utenlandskablene våre. Private virksomheter kan ikke gjøre det lenger. Det var ikke noe særlig engasjement fra Senterpartiet til det da vi behandlet tredje energimarkedspakke. Vi tok også ansvar for at vi ikke skulle bygge ut mer og legge til rette for nye utenlandsforbindelser før vi fikk mer erfaringer med de gamle. Med den erfaringen vi fikk, sa jeg bl.a., og regjeringen sluttet seg til det, nei til NorthConnect. Det var en veldig god løsning. Hadde man ikke gjort det, hadde den kabelen mest sannsynlig vært i drift nå.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:44]: Jeg merker meg at statsråd Aasland sier at han er enig i at det hadde vært mindre utfordringer i det norske strøemarkedet hvis vi ikke hadde bygd de siste to utenlandskablene. Svaret på det er at man må regulere de kablene på en bedre måte. Det er derfor Senterpartiet har fremmet de forslagene som vi har gjort i Stortinget i dag – vi ønsker å regulere de kablene på annen måte, som gjør at vi ikke får den prissmitten.

Da er min siste utfordring: Mener statsråd Aasland – når han er enig i at disse kablene skaper utfordringer – at vi burde ha regulert de kablene bedre hvis vi hadde hatt muligheten til det innenfor EUs rammeverk? Er statsråden villig til å være med og utfordre det rammeverket vi har, for å regulere kablene på en annen måte?

Statsråd Terje Aasland [10:30:22]: Det er ikke EUs rammeverk som er utfordringen der, det er de privatrettslige avtalene som er inngått mellom Statnett på den ene siden og motparten på den andre. Det er det som er hovedproblemet, det er det som er åpningen for en reforhandling eller ikke. Dette er privatrettslige avtaler og handler ikke om EUs overordnede regelverk for dette. Slik sett har disse inngåtte privatrettslige avtalene blitt godkjent i en tid hvor ikke jeg var i regjering, eller vi hadde regjeringsmakt. Det er noe jeg har valgt å forholde meg til – de avtalene som er der. Jeg tror det er klok opptreden å forholde seg til det avtaleverket som er inngått, og så får man bøte på utfordringer og problemer som følger av det, bl.a. ved å være tydelig, slik Arbeiderparti-regjeringen nå er ved å foreslå en norgespris på strøm, foreslå reduserte kostnader for nettleie osv., fordi vi har full kontroll på hvordan vi håndterer sluttbrukermarkedet.

Geir Pollestad (Sp) [10:31:26]: Når eg hører på statsråd Aasland, verkar det ikkje som han heilt fullt ut har teke inn over seg konsekvensen av å vera for EUs energiunion. Målet med han er ein fullt integrert indre marknad, og me veit at Arbeidarpartiet ønskjer å ta inn alle EU-direktiva. Det vil bety at Noreg mister meir og meir kontroll over straumen. Det kan ingen vedtak, verken i regjeringa eller i Arbeidarpartiet, hindra at skjer, viss det er tilnærminga.

Då er spørsmålet mitt: Er statsråd Aasland villig til å ofra eit konkurransefortrinn som norsk industri og norsk næringsliv har hatt i generasjonar, nemleg tilgang på straum som er billigare enn den konkurrentane våre i Europa har?

Statsråd Terje Aasland [10:32:19]: Det hadde vært interessant å høre om Pollestad kunne redegjøre for hvilke punkter vi eventuelt gir fra oss makt til EU på gjennom det regelverket vi nå har til behandling, og det regelverket denne regjeringen slutter seg til. Når det gjelder markedsdirektivene og sånt, har vi sagt at vi trenger mer avklaring fra EUs side før vi gir vår tilslutning til dem.

Det er ingen tvil om at Arbeiderparti-regjeringen er veldig opptatt av at vi skal ha fornybar energi som en konkurransekraft i Norge. Det betyr at vi må bygge ut mer kraft, bygge ut mer nett og sørge for at det er muligheter for at industrien kan dra nytte av langsiktige og gode kontrakter, som de gjør i dag. Det kommer også til å skje i fortsettelsen.

Så har jeg bare lyst til å understreke at det heller ikke er noen motsetning at det går godt i Europa, og at Europa også klarer å sikre seg lave, stabile, forutsigbare energipriser. Konkurranseevnen og konkurransekraften i det geopolitiske bildet vi nå ser, kan faktisk være til fordel

også for europeisk industri, som dermed også gir fordeler for norsk industri.

Geir Pollestad (Sp) [10:33:27]: Den norske straum-politikken har hatt eit generasjonsperspektiv. Ein har tenkt langt fram i tid: Kva er det beste for landet i eit lengre perspektiv?

Eg opplever at statsråd Aasland er i ferd med å gå over til ei slags kvartalstilnærming til straumpolitikken. No har ein begynt på EUs fjerde energimarknadspakke, og så seier ein at dei siste direktiva skal koma i 2029. Når ein tenkjer på arbeidsplassar i framtida for oss, våre ungar og våre barnebarn, vil Senterpartiet at billig straum framleis skal vera eit konkurransefortrinn. Då er spørsmålet: Vil Arbeidarpartiet nokon gong seia stopp til vidare integrering mot ein fullt integrert europeisk kraft-marknad?

Statsråd Terje Aasland [10:34:23]: En forutsetning for at vi skal få et velfungerende, godt kraftsystem som tar vare på natur, miljø, klima osv., er at vi har en balansert, fornuftig og symmetrisk kraftutveksling, at vi får utnyttet de installasjonene som er – ikke bare i Norge, men også i de landene vi har kraftutveksling med. Det er å tenke i et generasjonsperspektiv.

Så er det sånn at Arbeiderparti-regjeringen har et veldig tydelig mål om at fornybar energi skal være en konkurransefordel for norsk industri og næringsliv og være trygghetsfaktoren for det norske folk i tiden framover. Det har vi lagt veldig tydelig til grunn ikke minst gjennom de fem siste tiltakene vi har foreslått når det gjelder energi, men også i hvordan vi tilnærmer oss behovet for å bygge ut mer kraft i tiden framover, bygge ut nettet raskere enn en har gjort historisk, og sørge for at vi fokuserer enda sterkere på energieffektivisering.

Geir Pollestad (Sp) [10:35:25]: Det er litt forunderleg med desse tre direktiva, som er ein start på å implementera EUs fjerde energimarknadspakke. At noko som ifølgje regjeringa betyr så lite, kan bety så uendeleg mykje, har eg undra meg litt over.

Så kunne ein lesa at statssekretæren i Utanriksdepartementet var i Brussel og formidla beskjed om at ein no skulle starta implementeringa av desse tre direktiva. Det utløyste visstnok kjempegod stemning. Det reknar eg med at ein vart glad for, men det eg lurar på, er: Vart det òg formidla at ein utset dei fem siste direktiva til 2029, og var det framleis kjempegod stemning i Brussel?

Statsråd Terje Aasland [10:36:12]: Det som er mest merkevrig, er at Senterpartiet valgte å gå ut av regjering på de tre direktivene vi har lagt til grunn nå, og som vi kommer til å behandle og sende saker til Stortinget på – direktiver som betyr veldig lite, og som egentlig

underbygger norske politiske målsettinger for både tilgangen på mer fornybar energi, det å bygge ut mer fornybar energi raskere og det å gjennomføre mer energieffektive bygninger og mer energieffektivisering. Det er jo forundringsverdig.

Vi er opptatt av å følge opp EØS-avtalen, implementere de direktivene og det regelverket vi trenger, ikke minst for å stadfeste at EØS-avtalen er vår trygge ramme for norsk næringsliv og norsk industri i møte med det største og viktigste markedet. Det er 400 000 mennesker som i dette landet har arbeidet sitt knyttet til en eksportrettet virksomhet som har EU som sitt viktigste marked.

At Senterpartiet neglisjerer det, ikke ser betydningen av EØS-avtalen, de utredningene som har vært gjort om EØS-avtalen osv., og ikke tar det inn over seg, er helt uforståelig.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:37:32]: Støre-regjeringen har i snart fire år vært kjennetegnet av skattesjokk og uforutsigbare rammevilkår for bedriftene. Det blir nærmest parodisk når regjeringen i sin nye strømpakke har glemt å tenke på konsekvensene for næringslivet – igjen. Med norgespris ventet strømprisene i kraftmarkedet å bli både høyere og mer ustabile. Det er markedet hvor kraftkrevende bedrifter må kjøpe strøm, og hvor de rigide fastprisavtalene innført av statsråd Vestre blir enda dyrere.

Høyre har en bedre strømpakke for husholdningene enn regjeringen. I tillegg tilgodeser vi næringslivet i sørvest, som altfor lenge har hatt en konkurranseulempe. Hvorfor gjør regjeringen ingenting for bedriftene i sørvest? Hvorfor gjør regjeringen vondt verre for de bedriftene?

Statsråd Terje Aasland [10:38:26]: Denne regjeringen har gjort veldig mye for næringslivet, spesielt der prisene er høye, ved at de nå får anledning til å tegne fastpriskontrakter på et sted mellom 55 og 65 øre. Jeg har møtt veldig mange bedrifter som har tegnet fastpriskontrakt og er overlykkelig over den. De siste jeg møtte, var på NHOs årskonferanse. Der møtte jeg Hadeland Glassverk og eieren deres. Han smilte fra øre til øre fordi han hadde fått tegnet en fastpriskontrakt på rett over 60 øre, og han hadde også fått penger til å redusere strømforbruket sitt. Han var svært godt fornøyd med regjeringens tiltak, og han er ikke den eneste. I hvert fall 1 200 har nå tegnet fastpriskontrakt. Det betyr at de har skapt sin forutsigbarhet på det.

Når jeg leser Høyres strømløfter, klarer ikke jeg på noen som helst måte å forstå eller se hvordan de skal bedre situasjonen for næringslivet eller for det norske folk. Det skaper null mer trygghet.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:39:30]: Det er på det rene at det blir dyrere med sånne fastprisavtaler for bedriftene i sørvest. Jeg tror vi må ha snakket med helt forskjellige bedrifter, i sørvest vel å merke, og det er synd at statsråden ikke tar det inn over seg.

Regjeringens strømpakke har allerede fra lanseringen skapt flere spørsmål enn svar. Hvor store er de offentlige utgiftene – 3,7 mill. kr, kanskje det dobbelte, kanskje enda mer? Hva er virkningene? Hva er systemkostnadene for kraftsystemet? Hvordan vil det påvirke markedsprisen på strøm, insentiver for ny kraftproduksjon, energisparing eller vilkår for fjernvarme? Arbeidet i forkant fra regjeringens side står dessverre i sterk kontrast til den gode forvaltningstradisjonen vi egentlig har i Norge.

Vil statsråden erkjenne at subsidierte fastprisavtaler uten volumbegrensninger, som virker å være bærebjelken i deres modell, er feilslått?

Statsråd Terje Aasland [10:40:32]: De er overhodet ikke feilslått. De er et grunnlag for at vi etablerer trygghet for norske familier, norske husholdninger. Den tryggheten ønsker vi å etablere. At de nå får valgfrihet til å tegne en fastprisavtale, norgespris på strøm, og binde seg for f.eks. et år, er med på å etablere mer trygghet. En kan altså velge mellom norgesprisen og strømsøtteordningen og å ligge på spotpris. Det mener jeg er en god ordning for norske husholdninger, og jeg har hørt utrolig mye positivt rundt den. Vi ser nå at nettselskapene som har håndtert strømsøtteordningen, også ønsker å håndtere denne ordningen. Dette er en trygghetsfaktor for norske familier og norsk familieøkonomi, og jeg er veldig opptatt av at vi klarer å få på plass den ordningen.

Jeg konstaterer at Høyre er imot den tryggheten man ønsker å etablere for norske husholdninger, og det må Høyre ta ansvar for. Vi ønsker, i hvert fall fra Arbeiderparti-regjeringens side, å etablere trygghet for folk i en tid hvor det er usikkerhet knyttet til strømmarkedet.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:41:41]: Vi er bare i februar, men har allerede fått en god kandidat til årets nyord. Den svenske avisen Expressen skrev om norsk strømpolitikk på lederplass i forrige uke, og da anklaget de Jonas Gahr Støre for å drive med lusekoftesosialisme. Jeg synes det er et herlig begrep og noe vi skal ta som en hedersbetegnelse i et land der vi ikke bare har ofret mye natur, men også lagt ned store summer av fellesskapets midler på å bygge ut vannkraften som en av våre viktige rygger i samfunnet vårt.

Spørsmålet blir da: Hva er egentlig mest norsk? Er det den fastprisen for husholdninger som regjeringen går inn for, eller er det den maksprisen til hele Norge som Rødt jobber for?

Statsråd Terje Aasland [10:42:27]: Jeg tror det å tegne fastpris kontrakter er en viktig ordning for å trygge norske husholdninger. Da får de en forutsigbarhet for dette. En fastprisordning er noe helt annet. Det betyr mye større subsidier. Det at man kan velge mellom enten strømsøtten på den ene siden, og ligge i spotmarkedet, eller få forutsigbarhet gjennom å tegne en fastprisavtale, mener jeg er et godt alternativ for å trygge både husholdningene og fritidsboligene knyttet til det.

Ellers er jeg enig i at den lusekoftesosialismen eller hva de kalte det fra Expressens side, er et uttrykk for at vi ivaretar de norske interessene, sørger for trygghet blant folk, og at man kan møte en tid hvor det fremdeles er uroligheter knyttet til strømpriser, og veldig mye diskusjoner. At man får ordninger som trygger folks økonomi, er viktig.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:43:24]: Det er bra at Arbeiderpartiet har tatt sjumilsstøvlene på i kraftpolitikken. Jeg synes det er flott at vi nå har en debatt som handler mer om hvordan folk faktisk skal ha råd til strømmen, men da jeg satt og forberedte meg, prøvde jeg å sammenligne denne maksprisen med den subsidiemarkusen av en fastpris regjeringen har «trademarket» norgespris. Det ble såpass avansert at jeg måtte prøve å tegne det.

Denne kraften – særlig vannkraft, men det er lett for meg å si – som produseres for 12,89 øre, skal på en europeisk strømbørs, der den kanskje får prisen 3 kr. Så kan kraftselskapene selge den for det til både folk og industri, så får man utbytter til staten, avgifter og sånt, og så går det da tilbake som støtte til folk. Det som er veldig påfallende her, er at industrien og næringslivet er med og betaler denne prisen, men får ikke den støtten tilbake. Hva er regjeringens plan for industrien, som faller helt utenfor denne norgesprisen?

Statsråd Terje Aasland [10:44:24]: Det viktigste for industrien er å sørge for at man har nok overskudd av kraft til enhver tid, sånn at man fra industriens side har muligheten til å inngå langsiktige kraftkontrakter. Det har gjort norsk industri og konkurransesituasjonen svært god, og de får tegnet kontrakter som er overkommelige med hensyn til de investeringene og den tryggheten de trenger for framtiden. Det er utgangspunktet for det.

Slik jeg forstår Rødts makspris, ønsker man å regulere selskapene og muligheten for å omsette kraft til mer enn 35 øre. Hvis man gjør det, er det kanskje det viktigste grunnlaget for faktisk å rive bort tryggheten til industrien over tid, for da blir det ikke investert i mer fornybar energi. Er det noen som virkelig trenger mer fornybar energi, er det industrien vår, med hensyn til både å veksle inn fossil energibruk med fornybar energibruk

og det å sørge for at man også legger til rette for produktionsvekst i den delen av industrien som faktisk ønsker det. Da er tilgang på mer kraft helt vesentlig, og jeg ser ikke noe i Rødts politikk som legger til rette for det.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:45:31]: Det viktigste for norsk industri er å ha tilgjengelig kraft til lave og stabile priser. Det er hele konkurransefortrinnet store deler av fastlandsindustrien i Norge er bygd på i over 100 år. De siste årene har vi hatt kraftoverskudd i Norge. Kraftoverskuddet har økt i Norge, og likevel har prisene økt. Det handler så klart om denne prissmitten via utenlandskablene, som statsråden var inne på tidligere i runden, men det er nettopp derfor Rødt ønsker en makspris også for industrien.

Når jeg har vært og besøkt industribedrifter, er det lett for dem å regne på hvordan de i dag får fastpristilbud som ligger 10, 20, 30 øre over. Man kan kanskje tenke at det høres lite ut, men for en bedrift som bruker enormt mye energi, og der alternativet er at det store internasjonale konsernet heller starter en ny nikkelfabrikk i Indonesia, er det så klart det som er konkurransefortrinnet i Norge. Da vil jeg påstå at det å gi muligheten for en makspris også for industrien i mye større grad er en norgespris, for industrien er tross alt det som gir oss arbeidsplasser – ikke bare nå, men også i en framtid der vi ikke kommer til å kunne lene oss like tungt på oljeindustrien som vi gjør i dag.

Statsråd Terje Aasland [10:46:46]: Lave og stabile priser for industrien kommer best til uttrykk gjennom at vi har et betydelig kraftoverskudd, noe som gjør at kraftprodusentene har en egeninteresse i å binde opp mye av kraftproduksjonen sin i langsiktige kontrakter med industrien. Det er sann en har bygd ut konkurransefordelene for norsk industri de siste 10, 15, 20 årene, og det er sann vi bør gjøre det også i fortsettelsen. Det bør være en avtale og en kraftavtale mellom en produsent og industrien som sikrer et langsiktig, stabilt og forutsigbart prisnivå.

Det er det godt grunnlag for å gjøre, men da må en ikke gjøre som Rødt foreslår, og si nei til vindkraft på land, nei til havvind og nei til det meste som handler om ny kraftproduksjon. Hvis vi reduserer kraftoverskuddet – og det vil vi gjøre over tid, hvis vi ikke får bygd ut mer fornybar energi – vil prisene stige. Det er det som er den feilslåtte politikken fra Rødts side. Det vil undergrave industriarbeidsplassene i tiden framover hvis vi ikke bygger ut mer kraft enn det Rødt legger opp til.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:47:52]: Det henger ikke helt på greip. Hvis det er sann at kraftoverskudd er det som gir billige langtidskontrakter, burde vi jo ikke hatt så høye priser de siste årene, med kraftover-

skudd. Og dette er jo ikke et tenkt scenario, om 10, 15 eller 20 år. Det er helt konkrete bedrifter som sitter og forhandler om langtidskontrakter her og nå, og som de siste årene har sett at prisene på sånne kontrakter har økt, til tross for at vi har hatt kraftoverskudd.

Ja, Rødt sier nei til mange ting. Jeg skulle ønske regjeringen og Arbeiderpartiet også lærte seg å si nei, for det handler ikke bare om hvor mye natur en bygger ned for å produsere energi, det handler også om hvordan en bruker den energien. Skal vi bruke den på å elektrifisere Melkøya, skal vi bruke den på krypto- og datasenter, eller skal vi ha Google-senter i statsrådens hjemtrakter, som gir få arbeidsplasser, men enorm kraftbruk? Eller skal vi prioritere kraften til foredling, til folk og til klimagassutslipp, som jo er en veldig viktig forutsetning? Her må man for så vidt lære seg både å si ja og å si nei.

Statsråd Terje Aasland [10:48:53]: Når vi ser hvordan industrien i dag opptrer, ser vi at de selvfølgelig ønsker seg lave priser, stabile priser og langsiktige kontrakter. Jeg vet ikke om representanten har vært inne og sett på noen av de kontraktene som er utført på industriens vegne, og som det er inngått avtaler på. Men med de kontraktene jeg har hørt om, og har vært invitert til å diskutere, er det et grunnlag for at industrien investerer.

Så ser vi i tillegg at industrien nå orienterer seg om også å delta i diskusjonene om mer kraftutbygging i Norge. Hydro er et veldig godt eksempel på det, knyttet til Høyanger og Snøheia, hvor de ønsker å bygge vindkraft og sikre seg med langsiktige kontrakter. Men det er et tiltak som Rødt er veldig imot. Det å lage stabilitet og forutsigbarhet for industrien vår er viktig. Det betyr at vi må bygge ut mer fornybar energi og sørge for et energioverskudd som gjør at det er interesse både fra produsenter og fra industriens side for å tegne langsiktige kontrakter, som har vært historien for Norge.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:49:59]: Helt konkret: Jeg besøkte Glencore Nikkelverk i Kristiansand, der direktøren hadde regnet på forskjellen på å få en langtidskontrakt for dem i NO2, og for mitt hjemfylke, Finnmark. Hvis jeg husker tallene helt riktig, er det snakk om 130 mill. kr i forskjell. Det er en bedrift der de ønsker å utvide, men med internasjonale eiere, som så klart kan velge å utvide i land der man heller produserer nikkel på kullkraftverk, der man har arbeidsforhold som jeg tror vi i Norge hadde vært sjokkert over. I hvert fall Rødt mener at det er både miljøvennlig og solidarisk å produsere disse varene i Norge, når vi har mulighet til det.

Mitt siste spørsmål: Jeg har egentlig lyst til å ta opp tråden fra tidligere, for jeg merket meg at statsråden ikke svarte ordentlig på Pollestadts spørsmål om hva som

egentlig er meldt inn til EU om disse gjenstående direktivene. Vi i Stortinget vil jo gjerne vite hva regjeringen sier når regjeringen er på besøk i Brussel, og det var tre direktiver som de ble veldig glad for å høre at en er i gang med. Hva har regjeringen meldt til EU om resten av denne pakken?

Statsråd Terje Aasland [10:51:01]: Vi redegjør for de direktivene vi har til behandling, og hvordan vi håndterer de enkelte direktivene. Vi har gitt uttrykk for at vi nå tar sikte på å behandle de tre direktivene, fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet, fra 2018.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [10:51:37]: Det går no føre seg tøffe debattar om både verna vassdrag og straumprisar. Det som ikkje vert snakka så mykje om, er at dette heng tett saman, og at mykje handlar om sløsing. Regjeringa gjer no nesten ingenting for å gjera det lettare for folk å spara på straumen. Det vert i staden føreslått ein noregspris, som i praksis er å bruka fellesskapets midlar på å subsidiera straumforbruk, inkludert unødvendig luksusforbruk, som svenskane hissar seg opp over for tida. Samtidig vert det opna for utbygging i verna vassdrag og av vindkraft i urørt natur. Summen av denne politikken er enorm sløsing. Den vakraste og viktigaste naturen me har, skal ofrast for kort-siktig forbruk, populisme og valflesk.

Mitt spørsmål til statsråden vert difor: Når kjem det ei skikkeleg satsing frå regjeringa på dei tiltaka som faktisk går til rota av problemet: å gjera det enkelt og billeg for folk flest og for norsk næringsliv å investera i energisparing?

Statsråd Terje Aasland [10:52:34]: Det å trygge norske familier og norske husholdninger i møte med usikkerhet i strømmarkedet synes jeg ikke er sløsing – tvert om. Det å trygge folk i en situasjon hvor man er usikker, mener jeg er svært viktig at vi gjør. Arbeiderparti-regjeringen gjør det gjennom norgesprisen, som vi vil foreslå som en avtale hvor man kan binde seg til en fastpris. Det gir forutsigbarhet for hvordan en skal leve livet sitt og ha økonomisk trygghet.

At Miljøpartiet De Grønne er imot det, ja, det må vi leve med. Det betyr ikke, tror jeg, at folk vil sløse av den grunn. Jeg tror, ikke minst ut fra de siste års erfaringer, at folk er opptatt av muligheten til å kunne bruke strømmen mest mulig rasjonelt. Vi har også endret mandatet og styringsavtalen med Enova. Det er nå muligheter for at Enova kan gi støtte direkte til også moden teknologi, noe som gjør at kanskje både varmepumper og styrings-systemer osv. kan underlegges støtte.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [10:53:39]: Mitt spørsmål handla om når det kjem tiltak for straumspa-

ring. Regjeringa vil no innføra noregsprisen på 40 øre per kWh. Ekspertar og svenske politikarar meiner at dette vil redusera straumsparinga og driva opp prisane. I ei sak i Nettavisen no nyleg avviste Støre at noregsprisen vil svekkja energisparinga. Han sa:

«Jeg er uenig i at en kan trekke en så klar konklusjon på det, for en strømpris på 50 øre – det er ikke billig. Det er fortsatt et insentiv til å spare strøm.»

I eit svar til oss i Miljøpartiet Dei Grøne på Stortinget skriv energiministeren det motsette:

«Isolert sett trekker imidlertid fastprisordninger for strøm i retning av svakere prissignaler for strømkundene, som kan svekke insentivene til å redusere strømbruken og energieffektiviseringstiltak.»

Så mitt spørsmål er: Er det Aasland eller Støre som representerer regjeringa sitt syn på om noregspris svekker insentiva til straumsparing?

Statsråd Terje Aasland [10:54:33]: Det vi har sett og erfart i løpet av den siste tiden, når prisene i enkelt-timer har vært ekstremt høye, er at folk reagerer ved å slå av varme, f.eks. Men det er en enkelttime, og så stiger forbruket igjen så fort strømprisene kommer ned på et normalt nivå. Så det vi må gjøre, er å bygge langsiktige tiltak for energieffektivisering, og det er det denne regjeringen gjør, ikke minst gjennom den endringen av styringsavtalen som vi har gjort med Enova.

Ellers er jeg enig i det statsministeren sier, at 50 øre for strømmen, som er foreslått som norgespris på 40 øre pluss moms, er en pris som fremdeles gir insentament for å spare strøm. Det er ikke sann at man ukritisk bruker strøm, vil jeg tro. De fleste har en økonomi som gjør at man også vil tenke igjennom hvordan dette slår ut. I tillegg har vi også endret nettleien, sann at hvis en bruker veldig mye strøm i enkelttimer, vil det slå ut på nettleien. Man vil få en høyere nettleie. Det er et insentiv både til å spre strømforbruket og også til å legge det på et lavere nivå.

Presidenten [10:55:37]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:55:53]: Det råd-givende utvalget for finanspolitiske analyser kom i forrige uke med sin uttalelse for 2025, som handlet om langsiktig bærekraft i statsfinansene. Et av områdene de advarer mot, er energiministerens ansvarsområder, med havvind, samfunnsøkonomisk ulønnsom kraftproduksjon og subsidiert økt kraftforbruk – alle ting som regjeringen Støre med sin politikk i lang tid har jobbet for. Jeg siterer noen av hovedkonklusjonene fra rapporten:

«Næringsstøtten har økt kraftig og er i for stor grad rettet mot enkeltnæringer. Staten er uegnet til å plukke vinnere.»

Videre:

«Satsingen på havvind bør settes på pause.»

Videre:

«(...) regjeringens batterisatsing bør avvikles.»

Videre:

«Staten bør ikke støtte utbygging av samfunnsøkonomisk ulønnsom kraftproduksjon eller subsidiere økt kraftforbruk, og bør definitivt ikke støtte begge deler på en gang.»

Og ikke minst:

«Det er et paradoks at næringspolitikken begrunnes med et mål om 'å skape arbeidsplasser' samtidig som regjeringen vektlegger knapphet på arbeidskraft som en hovedutfordring fremover.»

Dette står jo i grell kontrast til Støre-regjeringens framheving av havvind som den nye oljen, som et industrieventyr Norge skal være klar til å redde verden med. Det er skapt et inntrykk av at havvind er løsningen på alt fra høye strømpriser, kraftmangel, klimakrise til – ikke minst – hva vi skal leve av når oljen en gang tar slutt, som er lenge til.

I mars 2023 holdt olje- og energiminister Terje Aasland en pressekonferanse i forbindelse med at regjeringen annonserte at de lyste ut den første konkurransen om prosjektområder til havvind. Da uttalte han:

«Det er ikke alltid man får tårer i øynene av å lese regjeringsnotater, men når det gjelder havvind tror jeg de fleste har hatt en tåre i øyekroken.»

Da er spørsmålet mitt: Hvilke tårer mener energiministeren passer for havvindsatsingen i dag? Er det gleder på grunn av tro og håp, eller er det sorgtårer grunnet feil kurs og store, økende kostnader?

Statsråd Terje Aasland [10:57:58]: Jeg er veldig glad for regjeringens veldig tydelige ambisjon om å satse på havvind. Vi er godt i gang. Den første auksjonen ble veldig vellykket. Vi fikk inn Ventyr, som nå skal bygge ut 1 500 MW på Sørlige Nordsjø II og ta disse 1 500 MW til land på sørspissen av Norge, der representanten Nilsen kommer fra. Det vil være en veldig god underbygging av det kraftbehovet vi vil ha i Norge i tiden framover. Så det synes jeg er veldig gledelig. Da auksjonen ble vellykket, så vi også at analytikerne spådde at dette kunne redusere strømprisen med åtte-ti øre kilowattimen – altså et veldig godt tiltak.

Jeg mener også at havvind har den tilleggsdimensjon i seg at vi kan bygge opp under en leverandørindustri som har et enormt godt utgangspunkt for å kunne lykkes i et mer globalt marked for havvind, og kanskje spesielt flytende havvind, men også de elektriske sammenstillingene. I dag har Aker Solutions kunngjort at de har vunnet byggingen av en plattform til et prosjekt i Tyskland. Det er gledelig. Det var kanskje med på å tryg-

ge arbeidsplassene for Aker Solutions-ansatte i en tid hvor kontraktene kanskje er lave på andre områder. Vi har sett at Aibel har gjort det samme. Så jeg mener dette er en veldig god situasjon.

Det er økonomer som har kommet med denne rapporten, og så er det politikken – det er balansepunkter hele veien. Jeg mener det er viktig at Norge understøtter områder hvor vi tror vi har fortrinn, og hvor leverandørindustrien og andre står i bresjen for at vi skal gjøre det. På havvind hadde vi i 2024 en omsetning på 44 mrd. kr, 38 mrd. kr i eksport. Det er et betydelig større potensial som ligger der.

Det jeg er mest bekymret for, er Fremskrittspartiets blanke nei til alt som handler om å understøtte framtiden til norsk næringsliv og industri. Det er bekymringsfullt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:00:03]: Statsråden behøver ikke bekymre seg; vi har mange gode planer for det.

Tilbake til spørsmålet: Bare man subsidierer nok, gir selvfølgelig all ny kraftproduksjon inn lavere priser. Allerede før man tiltrådte i regjering, drev Støre og framhevet havvind som det neste norske industrieventyret, i 2019. Det kan framstå som denne regjeringen ensporet har gått for havvind. Det er en bråte med uttalelser som går ut på at man legger til rette for et nytt industrieventyr. Støre har til og med uttalt at det er fascinerende, og at det kanskje er vår tids pyramider. Samtidig har til og med regjeringens energikommisjons leder, Lars Sør-gard, uttalt at han er bekymret for at det kan bli et subsidiesluk. Han er bekymret for at kostnadsøkningene innenfor havvind er så store at regjeringen rett og slett bør sette dette på pause. Det er det samme som det finanspolitiske utvalget nå kommer med. Skal havvindsatsingen gjennomføres for enhver pris, eller finnes det en smertegrense?

Statsråd Terje Aasland [11:01:05]: Vi har et veldig balansert forhold til det. Vi satser der vi tror vi har mulighet, sammen med leverandørmiljøene, til å lykkes. Det gjør vi. Vi bygger ut Sørlige Nordsjø II nå med 1 500 MW, og vi kommer til å lyse ut Utsira Nord så raskt som mulig. Vi har gjennom statsbudsjettet for 2025 vist en betalingsvillighet til 35 mrd. kr for å understøtte det prosjektet. Jeg tror også det er viktig for norsk leverandørindustri at vi utvikler hjemmemarkedet, slik at man kan bruke hjemmemarkedet til å vinne kontrakter ute og slik trygge norske arbeidsplasser og norsk framtid.

Det er også andre områder hvor jeg tror det er viktig å ha vært med på å starte en støtte til prosjektene i tidlig fase, og det er det som gjelder for havvind, men også for CO₂-fangst og -lagring. Vi ser nå at Norge egentlig har en

verdensledende posisjon, og i inneværende år kommer vi til å demonstrere en helhetlig verdikjede for fangst, transport og lagring av CO₂. Jeg mener det er riktig at Norge tar slike grep om framtiden.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:02:11]: Det er vel og bra at man støtter alle disse satsingene med store penger, men det er lite interesse og engasjement fra private aktører som skal ha balanse i regnskapene sine.

Jeg går tilbake til dette finanspolitiske utvalget. De peker på at havvind er blant de dyreste formene for kraftproduksjon, og at det ifølge NVE kan bli meget utfordrende å skape lønnsom drift innen norsk havvind. I forbindelse med satsingen som regjeringen kommer med nå, er det å si at Sørlege Nordsjø II er etablert, velkjent teknologi, mens flytende havvind på Utsira Nord er teknologiutvikling. Hvordan planlegger regjeringen å gjøre havvind lønnsomt? Hvilke tiltak og justeringer gjør regjeringen når man ser at disse kostnadene bare øker, at de ikke går ned? Eller håper man at havvindsatsingen som slaktes av finansekspertene og utvalg, plutselig av seg selv skal bli lønnsom?

Statsråd Terje Aasland [11:03:09]: Hovedforskjellen mellom Fremskrittspartiet og Arbeiderparti-regjeringen er at Arbeiderparti-regjeringen tror på norsk industri, norsk leverandørindustri, norsk kompetanse og norsk evne til å løse oppgaver på en god måte. Jeg tror mange ganger vi skal lytte til finansekspertene, men vi skal også snakke med industrien og lytte til hva industrien tenker og mener å se av muligheter i tiden framover. Det har vi faktisk gjort med det vi gjør nå på f.eks. havvind, hvor det er en unik mulighet til å ta en større posisjon i et globalt marked som kommer til å vokse, basert på havvind, og da vil ikke minst flytende havvind gi muligheter for det.

Jeg tror den kompetansen og den industrien vi har, vil løse oppgaven med å bringe kostnadene ned. Hvor raskt det kommer ned til et kommersielt lønnsomt nivå, skal ikke jeg spå, men vi ønsker å støtte opp under den utviklingen gjennom de første prosjektene, sånn at man høster erfaring og kunnskap og klarer å etablere et fundament for en ny industri.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:04:15]: Fremskrittspartiet tror på norsk industri, og vi tror på norsk næringsliv. Det er derfor vi ønsker å hjelpe hele det norske næringslivet. Vi ønsker lave skatter og avgifter, vi ønsker forutsigbare rammevilkår, og vi ønsker en konkurransekraft i form av en regjering som spiller på lag og hjelper hele næringslivet – ikke plukker vinnere.

Jeg referer jevnt fra utvalget for finanspolitiske analyser, som sier svart på hvitt at staten er uegnet til å plukke vinnere. Det er vanskelig å være uenig med dette ut-

valget i dets konklusjoner, all den tid det vedvarende er tatt feilaktige beslutninger. Man har sett batterisatsinger som har havarert. Igjen spør jeg: Når er nok nok? Når skal man gå bort fra den blinde troen på at denne regjeringen, regjeringen Støre, som har hatt et ensporet fokus på havvind, har rett? Når skal man begynne å legge til rette for næringsutvikling over hele fjølen og ikke kun det regjeringen plukker ut som sin foretrukne satsing?

Statsråd Terje Aasland [11:05:18]: Jeg er helt uenig i at denne regjeringen har et ensidig fokus. Vi jobber bredt med tiltak som gjør at industrien kan få konkurransevilkår i tiden framover. Det ene handler om mer fornybar energiproduksjon, som representanten for så vidt er veldig motstander av på en rekke områder. Vi ser på CO₂-kompensasjonsordningen, som er innrettet for at industrien skal kunne ha trygge rammer i tiden framover. Havvind er en viktig del av det. CO₂-fangst og -lagring er en annen del av det. Det å avlaste og risikoavlaste industrien i tidlige faser ved introduksjon av ny teknologi er noe vi skal være glad for at vi kan gjøre, og vi bør absolutt gjøre det, for det skaper muligheter for norsk industri i tiden framover.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:06:07]: Hvis statsråden har fått inntrykk av at denne representanten, altså undertegnede, er imot fornybar energi, følger han dessverre ikke så godt med i timen. Vi har utallige ganger fremmet forslag om vannkraft og andre gode satsinger for landet. Det kommer vi til å fortsette med, men vi ønsker ikke ensporet kun vannkraft. Vi ønsker å se på flere løsninger, og det er det vi igjen etterlyser.

I tillegg blir det fra dette utvalget pekt på at havvind ikke bidrar når det gjelder klimakrisen, som også er et av regjeringens argumenter. Der har man et enormt kraftbehov. Fram mot 2030 har Miljødirektoratet estimert 34 TWh til for å nå disse målene. Nå kommer også regjeringen i sin erklæring til å øke disse klimamålene. Det vil bety at kraftbehovet vil gå opp ytterligere.

Da er spørsmålet: Er det grunnet i at man skal nå disse klimamålene, koste hva det koste vil, at man er såpass villig til å bruke 35 mrd. kr på etablert teknologi og et utall milliarder på teknologiutvikling?

Statsråd Terje Aasland [11:07:13]: Det er ikke særlig imponerende å høre representanten snakke om at Fremskrittspartiet er for mer fornybar energi. De er imot landvind, som industrien er veldig opptatt av å kunne få etablert fordi det sikrer langsiktige kontrakter til en fornuftig pris, og det er den produksjonsformen som koster minst og raskest lar seg etablere.

Fremskrittspartiet har så til de grader demonstrert at de er imot havvind, som også vil gi betydelig mer kraft til Norge og understøtte industriens muligheter for både

å kutte klimagassutslipp og å få forutsigbarhet i tilknytning til kontrakter for strøm på langsiktige vilkår.

Det er nettopp i samspillet mellom industrien og det offentlige vi har utviklet veldig mye industri og bygd industrien. Det er nå et veldig tydelig skifte fra Fremskrittspartiet, som tar avstand fra alt og ikke vil være med på noen risikoavlastning for industrien i vekslingen og den store omstillingen vi står overfor. Det synes jeg er bekymringsfullt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:08:20]: Jeg kan oppsummere det ganske kort: Vi er imot sløsing, og vi er imot politikk som baserer seg på ideologi og ønsketenkning. Vi er derimot for fornuftig bruk av skattebetalernes penger, vi er for fornuftige mål, vi er for fornuftige prosjekter, og vi er for å etablere rammevilkår og muligheter for næringslivet der de kan utvikle seg selv.

Fremskrittspartiet har flere ganger tatt til orde for en realitetsorientering og justering av klimamål sånn at de reflekterer virkeligheten, og sånn at man ikke bruker de høye klimamålene som argument for å bruke utallige milliarder på satsinger som havvind og lignende.

Igjen: Nå ser man en endring hos landsstyremøtet – var det vel – til Arbeiderpartiet, der man går bort fra tidligere politikk. Nå endrer man på kjernekraft, nå endrer man norgespris. Det virker som det faktisk har begynt å gå opp for regjeringen at man er på feil kurs. Mesteparten av det de kommer med nå, er jo en endring av kursen man har ført i tre og et halvt år.

Statsråd Terje Aasland [11:09:24]: Det er ingen endring i kursen vi har ført tidligere. Vi bare forsterker noen av de virkemidlene vi har jobbet med lenge. Når representanten påstår at Fremskrittspartiet er for mye, lurer jeg på hva de er for, for det har jeg ennå ikke hørt om en eneste gang, bortsett fra å fjerne formuesskatten og si ja til kjernekraft, noe som ikke bygger opp under norsk industris behov for sikker langsiktig tilgang på rimelig energi. Det er ikke lett å få øye på hva Fremskrittspartiet er for som understøtter og videreutvikler norsk industri. De er tvert om imot det meste som vil underbygge industrielle investeringer i Norge i tiden framover. Jeg synes som sagt det er sterkt bekymringsfullt at Fremskrittspartiet har den klare holdningen, men det gjør det greit å argumentere imot.

Presidenten [11:10:10]: Vi går videre til neste hovedspørsmål, som stilles av representanten Lars Haltbrekken.

Statsråd Terje Aasland [11:10:18]: Da går jeg ut fra at jeg kan bli stående, president.

Presidenten [11:10:22]: Det er grunn til å tro det.

Lars Haltbrekken (SV) [11:10:27]: Statsråden kan bli stående, og jeg skal spare ham for sang i dag.

2024 var det varmeste året siden vi startet å ta temperaturen på jordkloden. I januar satte vi igjen nye varmerekorde. Selv Hollywood har ikke sluppet unna ekstreme ødeleggelser fra skogbranner. Jeg kunne ha stått i timevis og ramset opp de veldig tydelige signalene på at klimaendringene er i gang. Det kreves handling. Dette er vår tids viktigste jobb, og Norge har et betydelig ansvar, som en av verdens største eksportører av olje og gass.

Etter at Senterpartiet gikk ut av regjeringen, har Arbeiderpartiet sagt at det skal bli en ny giv i klimapolitikken, og det håper jeg er et godt tegn. Men: Norges største forurensere og eksportører av klimagassutslipp rundt omkring på kloden, oljeselskapene, har ikke blitt nevnt med et eneste ord. Hvor ble det av oljen i den nye klimapolitikken?

Statsråd Terje Aasland [11:11:37]: La meg aller først uttrykke stor tilfredshet over sangen representanten Haltbrekken presenterte i går. Det synes jeg var med på å legge et godt grunnlag for en viktig debatt som vi hadde da. Jeg kan understreke at det ikke bare er en ny giv i klimapolitikken etter at vi fikk en Arbeiderparti-regjering; det er en ny giv på de aller fleste områdene som er viktige i en samfunnsmessig sammenheng, og vi kommer til å levere god klimapolitikk i tiden framover. Det kan representanten Haltbrekken være helt trygg på.

Vi har sagt om olje- og gassindustrien vår at vi ønsker å utvikle den. Det står vi ved fremdeles, men vi ønsker å utvikle den på den måten at man skal kunne oppnå de klimaforpliktelsene som er satt, og at man skal ha et forhold til både miljø og klima som står seg i ettertid, samtidig som Norge, som en nasjon som tjener på olje og gass, bidrar til klimateknologi og gode løsninger på sikt.

Et av områdene jeg mener vi har stor anerkjennelse for å ha satset på, er karbonfangst og -lagring. Det er kjempeviktig for å klare klimaforpliktelsene i det store bildet i tiden framover. Det at vi kan demonstrere en verdikjede for CO₂-fangst i løpet av dette året, egentlig i løpet av denne våren, er av stor betydning for framtiden vår. At vi har muligheten til å produsere hydrogen – selv om vi innså at kostnadene knyttet til arbeidet som var rundt samarbeid med Tyskland, var store akkurat nå – er en enorm mulighet i tiden framover.

Norge bør og skal bidra med klimалøsninger samtidig som vi utvikler norsk olje- og gassindustri, noe som er et viktig fundament for det i tiden framover.

Lars Haltbrekken (SV) [11:13:31]: Jeg takker for svaret, men jeg hørte vel ikke så mye om krav til oljeselskapene om å kutte utslipp av klimagasser. Det ble refe-

rert til karbonfangst og -lagring, men det er vel da fra sementproduksjonen i Brevik. Her kunne regjeringen ha støttet SVs forslag om karbonfangst og -lagring på Melkøya.

Norsk olje og gass eksporterer årlig ti ganger mer klimagasser enn vi slipper ut nasjonalt. Norge er en av hovedbidragsyterne til ekstremværet vi nå ser. Samtidig vet vi at både næringsliv og politikere rundt omkring i verden går bort fra bruk av fossil energi og over til andre næringer. Likevel legger regjeringen opp til å lete etter flere fossile ressurser, som først kan utvinnes langt utpå 2030- og 2040-tallet.

Hvorfor ønsker regjeringen å låse norsk økonomi og norske investeringer til oljenæringen i lang tid framover, når vi har et behov for å utvikle andre næringer?

Statsråd Terje Aasland [11:14:35]: Det å sørge for at vi har energisikkerhet og energistabilitet i det geopolitiske bildet verden befinner seg i, er viktig. Jeg tror alle har sett betydningen av at Norge har opprettholdt olje- og gassproduksjonen de siste tre årene, ikke minst med tanke på energisikkerheten i Europa. At vi klarte å øke gassproduksjonen med 8 pst. i 2022, og da økte eksporten av elektrisitet – hvis man omregner det til det – med 100 TWh, er av stor betydning. Å tilføre Europa, i all hovedsak, 2 500 TWh energi gjennom den produksjonen som er på norsk sokkel, er av viktig karakter. Det er av viktig karakter for arbeidsplasser, industri, trygghet og stabiliteten vi er opptatt av å underbygge.

Samtidig har vi strenge krav til olje- og gassvirksomheten vår. De må kutte klimagassutslipp fram mot 2030. De må strekke seg mot nullutslipp og lavutslipp i 2040 og 2050 for å være relevante. Det tror jeg vi best gjør ved å legge til rette for en fortsatt utvikling.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Lars Haltbrekken (SV) [11:15:40]: Når jeg hører statsråden snakke, blir jeg bekymret. Jeg blir bekymret for alle som jobber langs norskekysten og som i dag har jobber som leverer til oljenæringen. Regjeringens oljepolitikk er en oppskrift på å lage et rustbelte med tomme industrilokaler oppover langs kysten. Bedrifter tar i dag valg om hvorvidt de skal jobbe med olje, eller hovedsakelig med andre næringer framover og følge etter resten av verden. Regjeringen vil tvinge igjennom en fortsettelse av satsingen på olje- og gassproduksjon helt til det blir for sent å snu. Det er det arbeidsfolk langs kysten som taper på. De eneste som vinner noe på regjeringens oljepolitikk, er eierne av oljeselskapene.

Når vil regjeringen være med på å prioritere Fastlands-Norge og norske arbeidere foran oljeselskapenes kapitalinteresser?

Statsråd Terje Aasland [11:16:38]: Det er en helhet i dette, og den helheten synes jeg at Arbeiderparti-regjeringen ivaretar på en god måte. Når det er investeringer i olje- og gasssektoren, bruker vi anledningen til å skape nye muligheter for leverandørindustrien vår, som syssetter flere titusener hver eneste dag, knyttet til havvind og karbonfangst og -lagring, som vil være viktige, nye ben å stå på for denne typen industri. Så jeg mener vi har en veldig helhetlig og tydelig inngang til hvordan vi skal løse dette. Jeg tror vi kommer til å få enormt mange fantastiske muligheter basert på at vi har den kompetansen, forskningen og teknologien i olje- og gassindustrien, når vi snakker om ny industri og nye verdiskapende områder i tiden framover.

Lars Haltbrekken (SV) [11:17:31]: I januar ga energiministeren tillatelse til leteboring etter olje på det sårbare Trænarevet. Trænarevet består av rundt 1 500 separate korallrev, hvor deler av korallene er minst 7 000 år gamle. Miljødirektoratet frarådet i sin høringsuttalelse av 13. mars i fjor å gi tillatelse til oljeboring her, og de skrev:

«Ved aktivitet i områder med koraller må det påregnes skade.»

I Hurdalsplattformen, som regjeringen styrte på i hvert fall i januar, står det:

«Regjeringen vil (...) [l]egge føre-var-prinsippet og best tilgjengelig kunnskap til grunn i tildeling av nye konsesjoner og ikke åpne for petroleumsvirksomhet i Skagerrak og på Mørefeltet, Iverryggen, Trænarevet eller ved Jan Mayen i denne stortingsperioden.»

Hvorfor åpner da regjeringen for at det kan letes etter olje på 80–90 pst. av Trænarevet?

Statsråd Terje Aasland [11:18:34]: Området som nå blir tildelt, har vært åpent og tilgjengelig gjennom TFO-ordningen over mange år, og tildelingen gjennomføres i tråd med dagens politikk og skjer innenfor rammene i forvaltningsplanene. De områdespesifikke rammene for petroleumsvirksomheten ved Trænarevet ble lagt fram for Stortinget våren 2024, i stortingsmeldingen om forvaltningsplanene, og er gitt tilslutning til, jf. Meld. St. 21 for 2023–2024 og Innst. 375 S for 2023–2024.

I forvaltningsplanmeldingen står det også at det ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet på Trænarevet i denne stortingsperioden, i tråd med formuleringen i Hurdalsplattformen. Stortinget sluttet seg til dette gjennom Innst. 375 S.

Det å åpne et område betyr å gjennomføre en åpningsprosess, som er en omfattende prosess som ender med Stortingets behandling av en stortingsmelding. Vi forholder oss til de vedtatte rammene som ligger for Trænarevet, og vi åpner ikke noen nye områder, helt i

tråd med Hurdalsplattformen og det som har vært politikken.

Lars Haltbrekken (SV) [11:19:40]: Dette skjønner jeg ikke. Når man gir tillatelse til leteboring, åpner man for petroleumsvirksomhet. I januar ga man letetillatelse til oljeselskapene, sånn at de kan bore på 80–90 pst. av Trænarevet. Hvordan i all verden er det å legge føre-var-prinsippet til grunn, som regjeringen skriver i Hurdalsplattformen, når miljøekspertene fraråder oljevirkksomhet her fordi de mener at man må påregne skade på de sårbare naturverdiene ved en leteboring? Er ikke det regjeringen nå gjør, rett og slett det motsatte av føre var?

Statsråd Terje Aasland [11:20:31]: Vi følger opp den politikken vi har lagt gjennom både Hurdalsplattformen og det vi har vært i Stortinget med. Vi følger opp det. Vi åpner ikke noen nye områder. Det området som er omtalt, og som representanten tar opp, er en del av det åpne TFO-området. Vi stiller selvfølgelig strenge spesifikke vilkår for virksomheten i området, som skal ivareta miljøverdiene gjennom forvaltningsplanene. Disse har også nylig vært gjenstand for vurdering i de oppdaterte forvaltningsplanene, både i regjeringen og i Stortinget. Vi følger opp det som er vedtatt, og som er førende fra Stortingets side.

Presidenten [11:21:08]: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Olve Grotle (H) [11:21:26]: Høgre har frå første stund vore kritisk til bruk av normprisråd i havbruksnæringa. Vi har sagt at det vil bli eit kostbart byråkrati for det offentlege og tidkrevjande arbeid for selskapa, og vi har advart mot ei tilfeldig og uriktig skattlegging. Prisrådet har no kome med sine første forslag til normprisar, og det har gått som vi har frykta. Sjømat Norge har nyleg i brev til Finansdepartementets slått fast:

«Prisene er feil, til tross for statsminister Støre sin garanti om at reell pris skal legges til grunn for særbeskatningen av norsk havbruk. Dersom normprisene blir gjort gjeldende, er det en fare for en systematisk feilbeskatning av Norges nest viktigste eksportnæring. Det innebærer for eksempel at flere norske havbruksselskaper må betale skatt av en inntekt de ikke har.»

Salmon Group, som er eid av 40 lokale lakse- og aureprodusentar, har kome med liknande bekymringar og påvist at fleire av deira bedrifter kan få feilaktige skatterekningar på millionar av kroner. Enkeltaktørar, som familiebedrifta Ellingsen Seafood i Lofoten, varslar om systema-

tisk feilskattlegging og at bedrifta får ein auke i skattegrunnlaget på 10 mill. kr, pengar dei ikkje har.

Dette er inga overrasking. Det har gått som Høgre, havbruksnæringa og andre har advart mot: Normprisane er systematisk upresise og uriktige og ville føre til gjennomgåande feil skattlegging av næringa. Kva meiner statsråden om at ei rekkje havbruksbedrifter no kan få skatterekningar med store feil, og ser statsråden òg den store uvissa det gjev for verksemdene?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:23:13]: Jeg vil starte med å være tydelig på at dette er et saksområde som ligger under finans, så jeg vil tenke at finansministeren ville ha vært den aller beste til å svare på spørsmålet. Like fullt har jeg lyst til å få fram at med innføringen av grunnrenten og fastsetting av den prisen har vi innført et nybrottsarbeid, som normprisrådet nå er i gang med. Det har jo ikke fått lov til å virke, man har ikke noen erfaring med hvordan dette gjøres på best mulig måte. Jeg tror det aller viktigste i alle fall er å både være lydhøre for det som næringen har å komme med, og ikke minst se på hvordan vi skal kunne få en innretning som gjør at det er overskuddet i havbruksvirksomheten som treffes, og at det skal virke godt.

Jeg tror jeg stopper der. Det er som sagt et arbeid som er ganske nytt – nybrott – og det er viktig at man får gjort seg noen erfaringer med det arbeidet og hvordan det vil virke for næringen.

Olve Grotle (H) [11:24:12]: Eg er klar over at fiskeriministeren ikkje har dette som sitt parlamentariske ansvarsområde, men eg går likevel ut frå at statsråden er oppteken av ei så viktig sak for næringa.

Så synest eg at statsråden tek litt lett på dette, for dei normprisane som faktisk er mottekne, og den kontakten bedriftene har hatt med prisrådet, avslører mange og ulike manglar. Salmon Group har peika på elleve ulike generelle og systematiske feil, og alt dette viser at det rett og slett ikkje er mogleg å gje forsvarlege og riktige normprisar. Normprisen medfører også offentleg byråkrati og bruk av tid og ressursar for bedriftene. Faktisk er det slik at bedriftene no må bruke tid og krefter på to ulike skatteordningar – og det for den same fisken: Først er det arbeid knytt til den vanlege selskapsskatten, og deretter er det nytt arbeid, og meir ressursbruk, knytt til grunnrenteskatten.

Ser ikkje statsråden at det beste no ville vere å avvike heile prisrådet?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:25:11]: Jeg vil igjen påpeke at dette er noe som nylig er innført, og som det er viktig at må få lov til å virke over tid. Som sagt har vi god dialog med næringen, vi får innspill. Jeg kan også informere om at Fiskeridirektoratet er i gang

med å se på hvordan man kan få en automatisk data-rapportering, som også gjør at det ekstraarbeidet som mange har opplevd nå, nærmest helt og fullt vil tas bort.

Min tilbakemelding til representanten er: Denne næringen er viktig. Vi har vært veldig tydelige på at det overskuddet som er der, også skal være der. Når man bruker av fellesskapets ressurser og arealer, skal man også betale noe tilbake til fellesskapet. Da handler det om å finne en modell som treffer best mulig, og som ikke er opp til den enkelte å melde inn selv, men at man får et system som rapporterer automatisk, og som er likt for de ulike aktørene som dette har betydning for.

Presidenten [11:26:04]: Då er den munnlege spørjetimen omme.

Sak nr. 2 [11:26:08]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:26:09]: Det vert nokre endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanhengen til den elektroniske spørsmålslista i salappen.

Endringane var som følger:

Spørsmål 5, frå representanten Sigbjørn Gjelsvik til utanriksministeren, er overført til energiministeren som rette vedkomande.

Spørsmål 6, frå representanten Hege Bae Nyholt til samferdselsministeren, vil verta svara på av energiministeren på vegner av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmåla 11 og 12, frå høvesvis representantane Tobias Drevland Lund og Helge André Njåstad til justis- og beredskapsministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Bård Hoksrud (FrP) [11:26:32]: «Bestillerforum har avslått en ny metodevurdering av Fintepla til behandling av Lennox-Gastauts syndrom, til tross for sterke innspill fra fagmiljø og brukerorganisasjoner. Dette betyr at alvorlig syke barn fratas en behandling som kan bedre livskvaliteten deres.

Mener statsråden at dette er en riktig prioritering, og hva vil han gjøre for å sikre at pasientene får tilgang til medisinen de trenger?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:26:58]: Takk for spørsmålet.

Alvorlig syke barn og unge er høyt prioritert i helse-tjenesten, og sånn skal det være, uansett sykdom. Lennox-Gastauts syndrom er en alvorlig form for epilepsi som vanligvis starter i tre–femårsalder. Sykdommen fører til betydelig helsetap og tap av livskvalitet.

Denne formen for epilepsi er vanskelig å behandle. Pasientene prøver ofte mange ulike legemidler og bruker gjerne flere legemidler samtidig. Spesialsykehuset for epilepsi ved Oslo universitetssykehus har i 2019 utarbeidet en kunnskapsbasert retningslinje for epilepsi, og det er flere behandlingsalternativer for disse unge pasientene. Retningslinjene er under oppdatering etter at et nytt tilbud ble innført i 2022.

Legemiddelet representanten Hoksrud viser til, er ønskelig å ta i bruk som tilleggshandling for noen pasienter, men det er dessverre ikke tilbudt en pris som står i et rimelig forhold til den dokumenterte nytten. Prioriteringskriteriene er dermed vurdert ikke å være oppfylt, og Sykehusinnkjøp HF er bedt om å inngå nye prisforhandlinger med leverandøren. Jeg vil legge til at Bestillerforum har invitert fagmiljøet til et eget møte om dette, der også brukerrepresentanter skal delta.

Jeg mener dette er et eksempel på at helseregionene våre er villige til å finne en løsning som gjør at sykehusene kan ta i bruk denne behandlingen til en kostnadseffektiv pris. Jeg håper også at industrien vil – og de bør – komme oss i møte for å sikre rask tilgang til behandlingen.

Den medisinske og teknologiske utviklingen kan bidra til bedre helse og mestring i befolkningen, men den kan også utløse ressursbehov innen flere områder, f.eks. personell, tidsbruk og ikke minst finansiering av medisinsk utstyr og legemidler. Innføringen av det som er nytt, og som vi alle kan la oss begeistre av, må ta hensyn til de til enhver tid gjeldende budsjetttrammene dette hus har vedtatt, og tilgangen til personell og kompetanse.

Jeg skal legge fram en ny stortingsmelding om prioriteringer før påske. Den meldingen vil fremme regjeringens politikk for å sikre rask og likeverdig tilgang til nye behandlingsmetoder, sørge for høy tillit til prioriteringssystemene og ikke minst det jeg tror vi alle sammen er enige om: at vi har bærekraftige helse- og omsorgstjenester også i årene framover.

Bård Hoksrud (FrP) [11:29:25]: Jeg synes fortsatt det er alvorlig at syke barn fratas en behandling som kan bedre livskvaliteten deres. Når jeg hører statsrådens argumentasjon, er det pris som er i fokus, og at man nå endelig skal la brukerrepresentantene få bli med i diskusjonene.

Utfordringen er at DMP, Direktoratet for medisinske produkter, har benyttet feil datagrunnlag i den opp-

rinnelige vurderingen, så analysen er basert på feil tall. Det er nå hentet inn data fra Legemiddelregisteret som viser at pasientgruppene avviker vesentlig fra det som ligger til grunn i den opprinnelige vurderingen. Hvordan kan Bestillerforum avslå en ny metodevurdering når det foreligger data som viser at prisen på produktet står i forhold til nytteverdien?

Da er spørsmålet til statsråden: Mener statsråden det er greit, når det er påpekt fra både fagmiljøene, brukerorganisasjonene og helt sikkert også industrien at det er feil datagrunnlag, at DMP fortsatt holder på at disse medisinene ikke kan tas i bruk av barn som hadde hatt stor nytte av disse medisinene?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:30:29]: Takk for oppfølgingsspørsmålet.

Som sagt har Bestillerforum nå invitert fagmiljøet til et møte. Der skal brukerorganisasjonene være med. Da håper og tror jeg at det som måtte være av eventuelle uklarheter, hvis det skulle være misforståelser eller informasjon som ikke har kommet fram, kan bli belyst på en saklig og god måte. Jeg har tillit til det. Jeg vil også igjen understreke at Sykehusinnkjøp HF er bedt om å inngå nye prisforhandlinger med leverandøren.

Det er veldig viktig – og det tror jeg egentlig representanten er enig i – at de prioriteringskriteriene vi har vært enige om, som er alvor, nytte og ressurs, må ligge til grunn for alle disse vurderingene. Det vil alltid komme ny teknologi, det vil alltid komme nye medisiner og nye gjennombrudd vi alle sammen kan være positive til og glade for, fordi det gjør enkeltmenneskers liv bedre, men bevilges det mer til noe, blir det nødvendigvis mindre til noe annet. Vi som politikere bør være litt forsiktige med å ha veldig sterke meninger om de enkelte medisinene. Dette må fagfolkene få ta stilling til ut fra de prioriteringskriteriene som ligger til grunn.

Bård Hoksrud (FrP) [11:31:35]: Statsråden kan ikke få lov til bare å snakke seg rundt dette ved å vise til prioriteringskriteriene i meldingen, for denne saken handler ikke om det. Den handler om saksbehandlingen. Hvordan kan man prioritere i henhold til det Stortinget har bestemt, når forvaltningen ikke benytter de riktige tallene i analysene? Det er det denne saken handler om. Jeg håper ikke at statsråden snakker seg bort fra fakta, at det grunnlaget som ble brukt, er feil. Det er påpekt av både fagmiljøene og brukerorganisasjonene. Det er det det handler om, ikke prioriteringskriteriene Stortinget har vært enige om.

Den prioriteringsmeldingen burde vært lagt fram for lenge siden, den var lovet for over et år siden, men vi ser fram til at den kommer, og at vi kan få behandling og diskusjon i Stortinget før sommeren.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:32:19]: Takk for nok et oppfølgingsspørsmål.

Som jeg sa: Det er en konkret oppfølging, både med det møtet som skal være, og med at en går i nye prisforhandlinger. Vi får se hva resultatet av det blir. Jeg tror vi alle sammen ønsker det beste for barna og de unge i Norge, og at de får tilgang til gode medisiner. Dette må prioriteres ut fra de kriteriene som ligger til grunn. Det er også viktig at det er reelle forhandlinger.

Legemiddelindustrien er en viktig næring, de driver mye forskning og utvikling, men det er også en stor næring. Det er skattebetalerne som finansierer disse medikamentene, så det kan heller ikke være fritt fram å sette den prisen man vil. Det er bra at staten er en god forhandler, og det er bra at det stilles veldig strenge krav til effektivitet, kostnadskontroll og gode prioriteringer. Da får vi best mulig helsetjenester til flest mulig av landets befolkning til lavest mulig pris, og det mener jeg alle politikere bør være opptatt av.

Spørsmål 2

Kjersti Toppe (Sp) [11:33:32]: «Den nye regjeringa har varsla ei heilt ny 'helsereform', der alt er uklart. Inntrykket er at Arbeidarpartiet vil leggja ned dagens kommunehelseteneste og la staten og helseføretaka overta ansvaret. Ei helsereform bør etter Senterpartiets syn starta med å avvikla helseføretaksmodellen, som verkeleg har bidratt til manglande samarbeid om pasientane og manglande demokratisk kontroll.

Vil regjeringa ta bort kommunane sitt helseansvar, og skal helseføretaksmodellen bestå i den nye reforma?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:34:08]: Jeg har først lyst til å takke representanten for et utmerket godt samarbeid da representanten var statsråd i regjeringen. Jeg vil si at jeg virkelig ser fram til et godt samarbeid også i Stortinget. Det er jeg helt sikker på at vi skal få til.

Takk også for spørsmålet. I forrige uke presenterte vi regjeringens politiske prioriteringer. Der har vi sagt at vi vil starte arbeidet med en helsereform som skal sikre en felles helsetjeneste med høy kvalitet og sammenhengende behandling og oppfølging på tvers av kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det er over 20 år siden helseføretaksmodellen og fastlegeordningen ble innført, og jeg mener vi alltid må være nysgjerrige på å se på om det er måter å organisere tjenestene våre på som er bedre, som er bedre tilpasset dagens og morgendagens behov.

I Nasjonal helse- og samhandlingsplan, som representanten kjenner godt fordi den er et felles produkt av Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen, har vi pekt på tre hovedutfordringer for dagens helse- og omsorgstje-

neste. Den ene er tilgang på nok helsepersonell, den andre er for dårlig sammenheng mellom tjenestene, og den tredje er likeverdig tilgang.

Det er for mange innbyggere, pasienter og brukere som opplever at helsetjenestene våre ikke henger godt nok sammen. Vi hører alle historier om pasienter som opplever at de blir kasteballer mellom ulike forvaltningsnivåer, som blir svingdørspasienter, som gjerne har store og sammensatte behov, og som opplever at det i stor grad er opp til den enkelte både å koordinere og organisere den helsehjelpen en skal motta. Dette kan også være en stor belastning for pårørende.

Da mener jeg vi alle sammen har et ansvar for å diskutere hvordan vi kan gjøre det enklere for kommuner og sykehus å samarbeide om gode, sammenhengende pasientforløp, og da bør en ta utgangspunkt i lokale behov og vurderinger. Knapphet på helsepersonell gjør det helt nødvendig å se kompetanse og kapasitet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i spesialisthelsetjenesten i sammenheng, og også å være modig og fordomsfritt kunne prøve ut nye arbeidsformer og ny organisering.

Det er helt klart et mål for oss at det skal være best mulig sammenheng i tjenestene, uansett om det er staten, kommunen eller private og ideelle aktører som gir helsehjelp. I det arbeidet vi nå har satt i gang, vil vi kombinere virkemidler som gir rom for løsninger og initiativ nedenfra. Jeg har oppfordret Kommune-Norge og Spesialisthelsetjeneste-Norge til å finne hverandre og gjerne foreslå piloter, forsøksordninger og nye måter å organisere tjenestene på. Det vil også være behov for å hente inn ny kunnskap og utrede dette på en god og grundig måte. Vi skal selvfølgelig ha med oss partene i arbeidslivet, fagorganisasjonene og de tillitsvalgte. Vi har ikke alle detaljene på plass, men vi har en retning for dette.

Så er jeg veldig opptatt av at dette ikke skal være en reform som bidrar til å flytte helsetjenester bort fra folk, snarere tvert imot. Norge er et langstrakt land, og det er viktig at det er gode helsetjenester uansett om man bor i en by, på landet, i øst, vest, nord eller sør.

Kjersti Toppe (Sp) [11:37:14]: Spørsmålet mitt var om regjeringa opnar opp for at kommunane skal mista helseansvaret sitt, og om avvikling av helseføretaksmodellen vil vera ein del av reforma. Eg kan ikkje sjå at statsråden svarte på dei to spørsmåla.

Det store spørsmålet vi har til det som vert kalla for ei reform, er om Arbeidarparti-regjeringa no opnar opp for ei eittnivåløysing i Helse-Noreg. Det er noko heilt anna enn det vi var einige om i Nasjonal helse- og omsorgsplan, og noko heilt anna enn det vi tidlegare har vore einige om, f.eks. ved innføring av samhandlingsreforma. Det har vore ein helsepersonellkommisjon der

dette var eit forslag, men der mindretalet var sterkt ueinig og frykta ei ytterlegare sentralisering og standardisering. Høyringsfråsegna støtta heller ikkje opp om det forslaget.

Eg vil igjen spørja om statsråden kan greia ut det første spørsmålet mitt.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:38:19]: Det viktigste med dette reformarbeidet er at vi har en klar definisjon av hva utfordringsbildet er. Det var det jeg forsøkte å beskrive, og det opplever jeg også at det er bred enighet om i fagmiljøene og ikke minst blant folkevalgte, både lokalt og nasjonalt. Vi skal legge opp denne prosessen på en måte som skaper både trygghet og forutsigbarhet, men vi kan ikke gå inn i en sånn reformprosess med ferdigtyggede svar eller absolutter for hvordan dette skal se ut, for da er det i realiteten ikke en åpen prosess. Jeg mener vi nå må være villige til å tenke nytt og annerledes, ta i bruk kreativiteten og se hva som er en hensiktsmessig oppgave- og funksjonsdeling.

Så mener jeg det er veldig gode grunner til at vi i Norge har en kommunehelsetjeneste og en spesialisthelsetjeneste. Jeg tror det er et stort potensial for å få til både bedre samhandling og mer sammenheng i tjenestene gjennom å samarbeide bedre på tvers av de nivåene. Det håper jeg også at denne reformen vil kunne svare på. Så får en da (presidenten klubber) – når en vet hva som er den beste måten å organisere det på – ta stilling til hvordan helsetjenesten skal styres i årene framover.

Kjersti Toppe (Sp) [11:39:26]: Eg forstår det da slik at statsråden og regjeringa opnar opp for ei eittnivåløysing i norske helsetenester. Det skal setjast i gang eit arbeid, og så skal ein sjå på korleis det skal gjerast. Det er Senterpartiet veldig imot. Fagforbundet har f.eks. ei veldig god høyringsfråsegn som går akkurat på kvifor det er så viktig at kommunane har ansvaret for den nære helsetenesta, som er nærmast folk, for da får ein tilpassa tenestene aller best, og ein hindrar òg sentralisering.

Helseføretaksmodellen er òg ein del av spørsmålet mitt. Eg synest det er vanskeleg å akseptera at ein kallar noko for ei reform, om ein ikkje er villig til å sjå på ei avvikling av helseføretaksmodellen, som verkeleg har ført til at det er vorte vanskelegare å samhandla med pasientane i det marknadssystemet som sjukehusa vert drivne etter – og òg kommunane. Vil helseføretaksmodellen verta vurdert i reforma til regjeringa?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:40:33]: Takk for oppfølgingsspørsmålet. La meg da få understreke nok en gang det jeg sa: Det er gode grunner til at vi i Norge har en kommunehelsetjeneste og en spesialisthelsetjeneste. Vi er et langstrakt land, vi har ansvaret for at innbyggerne våre får den best mulige behandlingen, og det

er mange gode grunner til at vi har det slik vi har det i dag. Det er også veldig mange som opplever at både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten gjør en god jobb.

Utfordringen er at det er for dårlig samhandling. Utfordringen er at det er for mange pasienter som blir kasseballer og svingdørspasienter. Mange i dag forventer at de kravene vi stiller til kvalitet, frister og helhetlig behandlingsløp, følger pasientene hele veien gjennom, men det er altså ikke tilfellet for mange pasienter i dag. Det håper jeg også representanten tar på alvor og er villig til å tenke nytt og annerledes om.

Så sa jeg at når vi nå går fordomsfritt i gang med dette reformarbeidet, og tar med oss de tillitsvalgte, har vi ikke alle svarene på forhånd, men hvis vi kommer til en bedre måte å organisere helsetjenesten på, vil det også medføre en debatt om hvordan vi (presidenten klubber) skal styre helsetjenesten vår mest mulig effektivt (presidenten klubber igjen), herunder også framtiden til foretaksmodellen.

Presidenten [11:41:39]: Ein må prøva å halda tida i spørjetimen.

Spørsmål 3

Hanne Benedikte Wiig (R) [11:41:55]: «Jeg har vært sykehusaktivist siden 2009 og i den forbindelse stått nært prosessen med ny sykehusstruktur på Helgeland. Denne prosessen er et godt eksempel på hvordan helseforetaksmodellen ikke er rigget for å skape gode, forutsigbare løsninger innenfor spesialisthelsetjenesten. Ledelse av sykehusene er helt sentralt hvis man skal lykkes med endringer og med samarbeid mot primærhelsetjenesten.

På hvilken måte definerer statsråden begrepet «ledelse» i helseforetakene, og kan statsråden vise til nasjonale retningslinjer på dette?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:42:34]: Takk for spørsmålet. Sykehusene våre utgjør – som vi vet – store, komplekse virksomheter med mye høyt spesialisert personell og et stort antall personellgrupper. Å lede sykehusene er en veldig krevende og kompleks oppgave og preges av dette mangfoldet.

Ja, ledelse i og av helseforetakene er rammet inn av både lovgivning, forskrifter og andre reguleringer. Vi har spesialisthelsetjenesteloven, vi har helseforetaksloven, og jeg vil også vise til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten og rundskriv om lederansvaret i sykehus, som er sentrale dokumenter.

Vi kjenner begge to veldig godt til at endringer i sykehusstruktur er krevende prosesser som både angår og en-

gasjerer mange ulike interessenter. Det skal vi være glad for – det er en del av et levende demokrati.

Representanten Wiig viser til situasjonen på Helgeland – den kjenner jeg godt – der det i lang tid har pågått planlegging av det framtidige sykehustilbudet. Det er en kjensgjerning at Helgelandssykehuset lenge har stått i en noe uavklart situasjon, for å si det diplomatisk. Jeg vil vel egentlig si at helgelendingene altfor lenge har levd med usikkerhet om det framtidige sykehustilbudet. Derfor er det veldig viktig at arbeidet med å omstille og utvikle gode tjenestetilbud som virkelig slår fast framtiden til Helgelandssykehuset og Helse nord, får fortsette.

Vi er vant til at slike prosesser vekker stort engasjement. Det gjelder overalt – fra sør til nord, øst til vest. Derfor er det så viktig at det jobbes grundig fra ledelsens side med å informere og involvere og ta både innbyggere, lokalpolitikere, personellgrupper, tillitsvalgte, fagforeningene, partene og organisasjonene med på råd og innspill, slik at alle opplever at en er godt involvert i prosessene.

I styringsmodellen vi har for spesialisthelsetjenesten, er roller og ansvarsforhold klart definert, hva som tilligger både lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Det å skape gode helsetjenester for alle innbyggerne våre uansett hvor de bor, er den viktigste prioriteten vår, og det er en målsetting og ikke minst et samfunnsoppdrag som jeg opplever at ledere i spesialisthelsetjenesten på alle nivåer kontinuerlig jobber for og er oppatt av. Det gjelder både i Helgelandssykehuset, i Helse nord og i våre øvrige helseregioner, selv om det tidvis kan være uenighet og kontroverser rundt hva som vil være gode og framtidsrettede løsninger.

Jeg vil legge til en ting, selv om det er litt på siden av spørsmålet, siden jeg kjenner representantens engasjement over mange år godt, også ståstedet fra Alstahaug. Det er nå et forslag fra Helgelandssykehuset som har vært på høring, som har vært til behandling, og som skal opp i styret i Helse nord. Jeg håper og tror at det er mulig å finne en god, balansert løsning som sikrer forutsigbarheten og tryggheten for alle innbyggerne på Helgeland, og som ikke minst er i tråd med det vedtaket vi gjorde i foretaksmøtet i fjor sommer, som altså slår fast at vi skal ha to sterke akutt sykehus på Helgeland.

Hanne Benedikte Wiig (R) [11:45:36]: Jeg takker for at statsråden gir så tydelig signal om at han kjenner prosessen godt og vet hvor lenge Helgeland har stått i denne spagaten. Noe av bakgrunnen for spørsmålet mitt var at foretaksmøtet i Helse nord 3. juli la til grunn at Helgelandssykehusets ledelse har Sandnessjøen som hovedarbeidssted, og slik sett stadfester vedtak fra både 1997 og 2020. Statsråden henviste i det foretaksmøtet til tidligere prosesser rundt dette, og da forutsetter jeg

at statsråden henviser til tidligere styrevedtak og ikke til administrative utspill om hvor ledelse skal sitte.

Er statsråden enig i at viktige styrevedtak rundt ledelse ikke kan være gjenstand for tolkning av ulike administrasjoner, og at dette er oppgaver som påligger styret og ikke administrasjonen?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:46:32]: Takk for oppfølgingsspørsmålet. Jeg forutsetter at foretaksmøtet fra i fjor sommer følges opp. Kort fortalt innebærer det at vi skal ha to fullverdige akuttsykehus på Helgeland – ett i Mo i Rana og ett i Sandnessjøen. Vi skal ha et sterkt og godt distriktsmedisinsk senter, DMS, i Brønnøysund, og vi skal også videreutvikle gode helsetjenester i Vefsn, i Mosjøen, gjennom et godt samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Dette er krevende. Det er en befolkning på 70 000–80 000 innbyggere som har behov for trygghet. Det er reiseveier, og det er mange som bor i øysamfunn. Det er krevende kompetanse-, rekrutterings- og personellmessig å opprettholde en slik struktur, og da må vi også ha den nødvendige tilliten både til Helgelandssykehuset og til Helse nord om at de innenfor de føringene som er gitt, finner gode løsninger som setter kvaliteten først.

I foretaksmøtet heter det at ledelsen skal være til stede ved alle de fire lokasjonene og må ha Sandnessjøen som hovedarbeidssted, og det forutsetter jeg at Helgelandssykehuset og Helse nord følger opp.

Spørsmål 4

Marie Sneve Martinussen (R) [11:47:49]: «2024 ble nok et år i rekka med rekordoverskudd for norske banker. Overskuddene har økt raskt i takt med Norges Banks renteøkninger de siste årene. Som Forbrukerrådet har påpekt, er mye av forklaringa at bankene har økt utlånsrenta mer og raskere enn de har økt kundenes innskuddsrenter. Regjeringa har proklamert at målet er at folk igjen skal få bedre råd.

Ser statsråden behovet for å gjøre noe for å regulere banksektoren for å oppnå dette målet, og hvilke tiltak vil han vurdere?»

Statsråd Jens Stoltenberg [11:48:36]: Takk for spørsmålet. God utvikling i norsk økonomi har bidratt til at bankene over flere år har hatt lave utlånsstap, god tilgang til finansiering og gode resultater. De norske bankene er blant de mest kostnadseffektive i Europa. Dette skyldes bl.a. utstrakt bruk av digitalisering, hvor bankene drar nytte av en omfattende utbygd digital infrastruktur og høy digital kompetanse i befolkningen. Vi trenger solide banker, slik at de kan tåle framtidige tilbakeslag og opprettholde utlånstilbudet i vanskelige tider.

Det er riktig at bankenes rentemarginer har økt i det siste. Det er særlig som en følge av økte marginer på kundenes innskudd i bankene. Det er ikke bare i Norge vi ser økt lønnsomhet i banknæringen; også i Sverige og andre europeiske land har bankenes netto renteinntekter økt.

Konkurransen i bankmarkedet har stor betydning for hvor gode renter og vilkår kundene kan få. For at konkurransen skal fungere, er vi avhengig av at kundene bruker sin forbrukermakt og reforhandler eller bytter bank. Regjeringen er opptatt av at det skal være god konkurranse og enkelt å bytte bank i Norge. Gode sammenlignings- og byttetjenester på Finansportalen og hos de ulike bankene gir oss et godt utgangspunkt. I tillegg har vi et tydelig regelverk for hvordan bankene raskt og trygt skal hjelpe kundene med å bytte bank.

Regjeringen ønsker å gjøre mer. Vi ønsker å forbedre dette ytterligere. Finanstilsynet har utredet tiltak for at kundene enklere kan ha boliglån i en annen bank enn der de har lønnskonto, hvis de ønsker det. Finansnæringen arbeider med å frikoble BankID fra kundeforhold i enkeltbanker og å forbedre bankenes løsninger for hjelp med bankbytte. Finansdepartementet vil følge opp disse initiativene videre.

I vår skal regjeringen legge fram den årlige finansmarkedsmeldingen for Stortinget. I år, som i fjor, vil konkurranse og forbrukervern være viktige temaer.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:51:12]: Jeg er helt enig i at vi trenger solide banker, og at det er bra for fellesskapet, men store overskudd og soliditet er ikke nødvendigvis helt det samme. I fjorårets finansmarkedsmelding ble det vist til at bankene har økt soliditeten mye over tid, men interessant nok ikke de siste årene, da har kjernekapitalen ligget helt flatt.

For å illustrere størrelsen på bankenes overskudd og hvor mye det har økt i det siste, har jeg tatt meg friheten til å ta utgangspunkt i statsrådets siste besøk i regjering og sett på hvordan overskuddene har endret seg siden 2013. Overskuddene har doblet seg siden 2013, justert for inflasjon. Hvis vi måler f.eks. andel av BNP, som også sier noe om økonomien i Norge, har bankenes overskudd etter skatt gått opp med et helt prosentpoeng, fra 1,3 pst. til 2,3 pst., målt mot BNP.

Mitt spørsmål er: Når disse overskuddene først har oppstått, er det regjeringens syn at man må vurdere å øke den særegne finansskatten, som er et verktøy nettopp for å gjøre det?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:52:22]: Det regjeringen er opptatt av, er at vi har konkurranse, slik at vi holder rentemarginene så lave som mulig. Det er iverksatt en lang rekke tiltak for å fremme konkurranse mellom banker, og jeg varslet nå at vi ser på ytterlige tiltak for å gjøre det lettere å bytte bank, lettere med hensyn til

BankID når man bytter bank, og lettere å ha lønnskonto i én bank og boliglån i en annen bank. Vi ser på en lang rekke tiltak.

Samtidig er det viktig at grunnen til at vi er opptatt av å ha solide banker som har overskudd, er at vi har sett hva som skjer hvis vi ikke har solide banker. På 1990-tallet hadde vi en stor bankkrise. Det rammet folk, det rammet arbeidsplasser, og det rammet norske bedrifter. Under finanskrisen i 2008/2009 hadde vi også alvorlige kriser for bankene. Begge ganger var det et stort problem for vanlige folk i Norge, og det innebar også at staten måtte gå inn med store støttepakker for banknæringen. Vi ønsker å unngå å komme i en slik situasjon, og derfor er det viktig at vi har solide banker.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:53:29]: Jeg velger å understreke nok en gang at jeg er enig i at vi trenger solide banker, og at det også er bra å skjerpe inn på de kravene som finnes til det, men at overskudd ikke er det samme som at pengene blir i bankene. Det viser finansmarkedsmeldingen når denne kjernekapitalen har ligget flatt samtidig som overskuddene har økt veldig mye.

For Rødts del ønsker vi også konkurranse velkommen, men det har vist seg å være litt vanskelig med en del av de tiltakene som kan gjøre det lettere, f.eks. å bytte bank. Når vi ser at bankene bruker 34 dager på å øke innskuddsrenten og bare 4 dager på å øke utlånsrentene, er det mye å følge med på for folk. Jeg skulle ønske at man heller så på muligheten til å omfordele overskuddet som oppstår.

Et siste spørsmål, hvis jeg rekker det, handler om grunnlaget for at både norske og andre banker kunne øke sine inntekter, nemlig at styringsrenten har økt. Det henger godt sammen. Man har i det siste diskutert Gjedrem-utvalgets anbefaling om å evaluere pengepolitikken i Norge. Er det noe som ligger på statsrådens bord å gjøre i nærmeste framtid?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:54:34]: Først hilser jeg velkommen at Rødt gjerne vil se på hvordan vi kan fremme konkurranse mellom bankene, og regjeringen vil gjerne også lytte til forslag og gode ideer fra Rødt, for det er viktig.

For det andre er betydningen av solide banker alltid viktig, men kanskje spesielt viktig nå i en tid hvor vi ser ny usikkerhet i verdensøkonomien, med krig, men ikke minst fare for en ny handelskrig som kan føre til tilbakeslag og uro i verdensøkonomien, som også kan slå inn i Norge.

Når det gjelder pengepolitikken, er det viktig at vi ikke skaper noen usikkerhet rundt den. Det er riktig at når rentene går opp, har vi sett også tidligere at det har bidratt til at rentemarginene i bankene går opp. Og

igjen: Vi tror konkurranse mellom banker er den beste måten å holde kontroll på rentemarginene på.

Spørsmål 5

Presidenten [11:55:28]: Dette spørsmålet, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til utenriksministeren, er overført til energiministeren som rette vedkomande.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:55:44]: «Utenriksministeren uttalte følgende i møtet i Europautvalget 30. januar 2025: «I fornybardirektivet har vi jobbet mye med å sørge for tilpasning til topilarstrukturen i EØS, og vi har vært opptatt av å vurdere effekten av direktivet nøyte. Dette har tatt tid fordi direktivet henger sammen med mye annen regulering».

Når vil Stortinget bli forelagt en sak der Stortinget kan drøfte og ta stilling til hvorvidt, og i så fall på hvilke vilkår og med hvilke tilpasninger, direktivet skal implementeres?»

Statsråd Terje Aasland [11:56:19]: Når spørsmålet først er overført til meg som riktig statsråd, vil jeg bare understreke at jeg stiller meg fullt og helt bak utenriksministerens uttalelse i Europautvalget den 30. januar i år.

Regjeringen har en klar ambisjon om at vi i løpet av vårsesjonen 2025 får lagt fram en sak for Stortinget om å innlemme fornybardirektivet fra 2018 i EØS-avtalen. Innholdet i saken vil på vanlig måte omfatte innhold, virkninger og EØS-tilpasninger.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:56:55]: Då utanriksministeren var i Europautvalet, orienterte han ikkje om fornybardirektivet, for det stod ikkje på dagsordenen, men han svarte på eit konkret spørsmål – og eg har referert kva statsråden viste til. Grunnen til at eg no stiller spørsmål om dette, er at fem dagar etter reiser statssekretæren hans til Brussel og skapar – etter hennar eiga utsegn til NTB – «kjempegod stemning» i eit møte i Brussel knytt til dei direktiva. Den måten Stortinget behandlar saker på, er bl.a. gjennom å verte konsultert i Europautvalet. Det har Stortinget så langt ikkje vorte, og det har heller ikkje vorte lagt fram noka sak. Det er avgjerande viktig at det er Stortinget først – og ikkje EU først – når det er spørsmål både om eit direktiv skal innførast, og på kva måte.

Kan statsråden seie noko meir om kva vilkår som vil gjelde for implementering av desse direktiva?

Statsråd Terje Aasland [11:58:00]: Det er vanskelig for undertegnede å gi uttrykk for stemningen i et møte og i en dialog mellom statssekretæren i Utenriksdepartementet og representanter fra EU i et møte jeg ikke var til stede i.

Jeg er helt enig i at vi skal orientere Stortinget, involvere Stortinget, og vi vil også forelegge sakene for Stortinget på riktig måte, slik at vi følger opp det som er våre forpliktelser i denne saken.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:58:31]: Med det statsråden her seier, må ein kunne leggje til grunn at saksbehandlinga i denne saka ikkje er avslutta.

Eg registrerer òg gjennom media noko som gjeld eit spørsmål som både Senterpartiet og Arbeidarpartiet har vore veldig opptekne av, nemleg spørsmålet om opphavsgarantiar, som er nedfelt i Hurdalsplattforma at ein skal avvikle. No seier statsråden gjennom media at det er eit system som ein vil sjå på korleis ein kan vidareføre. I fornybardirektivet seier ein at ein ikkje berre skal oppretthalde det systemet, men at ein skal utvide det – altså ein heilt sentral premiss når det gjeld noko som industrien i Noreg har vore oppteken av, og som fagrørsla har vore oppteken av. Kvifor vel ein frå Arbeidarparti-regjeringa si side å dra til Brussel – før saksbehandlinga i ei sak er ferdig, før saka er lagt fram for Stortinget, og før Stortinget har fått moglegheit til å ta stilling – for å skape «kjempegod stemning» på at her skal ein berre køyre gjennom direktiva?

Statsråd Terje Aasland [11:59:32]: Som sagt kan jeg ikke redegjøre for stemningen i det møtet, og hva som ble sagt og ikke sagt. Regjeringen har jevnlig kontakt med EU og ulike representanter fra Kommisjonen fordi det er viktig for Norge og Arbeiderparti-regjeringen å ivareta norske interesser på en best mulig måte. Det vil si å ha nær kontakt med EU og at EU forstår hvilken situasjon vi har i Norge. Det synes jeg er en naturlig del av arbeidet til en statssekretær i Utenriksdepartementet.

Så tar representanten opp opprinnelsesgarantiene som ett konkret tilfelle. Vi har fått innspill fra Norsk Industri, som ikke sier at vi skal fjerne ordningen rundt opprinnelsesgarantiene, men som ønsker en ordning som gjør at de kan få en bekreftelse på at de bruker fornybar energi som innsatsfaktor. Det jobber vi med nå, og vi kommer til å lansere en løsning for det – så er det sagt.

Ellers ville det vært interessant å høre om Senterpartiet ville fjerne to–tre milliarder fra inntektene til offentlige virksomheter som eies av kommunene i Norge.

Spørsmål 6

Presidenten [12:00:47]: Dette spørsmålet, fra representanten Hege Bae Nyholt til samferdselsministeren, vil verta svara på av energiministeren på vegner av samferdselsministeren, som er bortreist.

Hege Bae Nyholt (R) [12:00:52]: Sånn er det noen ganger. Det var heller ikke jeg som skulle stille dette spørsmålet – men sånn er det.

«Av hensyn til miljøet og klimaet har samfunnet som mål å styrke kollektivtrafikken, herunder busstilbudet. I en bransje med relativt høy risiko for uønskede hendelser kreves det høy kompetanse blant de ansatte. Det er en svakhet at mye av etterutdanningen i for stor grad baseres på frivillighet, og at det er tilfeldig hvordan opplæring gjennomføres i ulike bedrifter.

Vil statsråden starte et arbeid med å gjennomgå sterke og svake sider ved hvordan dagens opplæring av ansatte i bussbransjen foregår?»

Statsråd Terje Aasland [12:01:33]: Det kan jo komme noe godt ut av at to vikarer håndterer et veldig viktig spørsmål, for jeg synes etterutdanning for yrkessjåfører og bussjåfører er viktig.

La meg understreke at etterutdanningen er en obligatorisk del av yrkessjåførenes karriere. Det er heller ikke tilfeldig hvordan opplæringen gjennomføres i de ulike bedriftene. Alle bussjåfører som utfører persontransport mot betaling, må ha gyldig yrkessjåførkompetanse, jf. yrkessjåførforskriften § 1. Denne kompetansen oppnås med en omfattende yrkessjåfør opplæring. Opplæringen består av 140 timer grunnutdanning etterfulgt av en teoprøve hos Statens vegvesen.

Yrkessjåførkompetansen er angitt med en egen kode i førerkortet. Yrkessjåførkompetansen er gyldig i fem år, og fornyelse av kompetansen skjer gjennom en obligatorisk etterutdanning på 35 timer hvert femte år. I etterutdanningen fokuseres det bl.a. på trafikkikkerhet, optimal bruk av kjøretøyet og oppdateringer innen transport- og logistikkbransjen.

Etterutdanningen sikrer at sjåførene er godt rustet til å møte utfordringene i bransjen, samtidig som den opprettholder vår høye sikkerhetsstandard på veiene. Lærestedene som gjennomfører undervisning, er godkjent av Statens vegvesen etter dokumentert søknad, og må fylle en rekke vilkår for å inneha godkjenningen. Det er bl.a. krav om godkjent undervisningsplan og dokumentasjon av undervisningspersonellens kompetanse. Statens vegvesen fører tilsyn med driften og undervisningen og kan iverksette tiltak, inkludert tilbakekalling av godkjenning, dersom det avdekkes at lærestedet ikke driver i samsvar med de formelle kravene som er satt.

Ordningen for grunn- og etterutdanning av bussjåfører er godt etablert. Den trådte i kraft 10. september 2008 og gjelder for både nye og erfarne sjåfører som utfører persontransport mot betaling.

Både fører- og yrkessjåfør opplæringen er kontinuerlig under vurdering og evaluering. Dette skjer på bak-

grunn av innspill fra ulike aktører og den generelle situasjonen ellers i transportbransjen.

Hege Bae Nyholt (R) [12:03:47]: Vi vikarerer kan, vi også!

Takk for svar. I dag har ca. 30 pst. av ansatte i bussbransjen et fagbrev. Et åpenbart mål må jo være at denne andelen skal opp. God opplæring må bety at ansatte er trygge i jobben sin og har god nok kompetanse til å gjøre en god jobb. Gjennom en fagbrevutdanning får den enkelte arbeidstaker langt mer systematisk kompetanseheving og samtidig dokumentert progresjon utover. Dette kan ikke bare erstattes av etter- og videreutdanning, selv om det også er viktig. Slik utdanning må bygge på et grunnfjell. Hva vil statsråden og regjeringen gjøre for at flere bussjåfører skal få fagbrev?

Statsråd Terje Aasland [12:04:26]: La meg aller først si at jeg deler oppfatningen om at fagbrev er et viktig fundament, og at vi også innenfor yrkestransporten ønsker å utvikle fagbrev som et veldig godt og trygt grunnlag for den enkelte. Da har en også en veldig klar dokumentasjon på at en kan utføre et yrke med den faglige standarden som ligger i kravet til fagbrevet.

Om det er grunnlag for å si med den obligatoriske etterutdanningen som foreligger, at det er mer systematisk oppfølging av dem som har fagbrev enn dem som ikke har det, har jeg ikke noe belegg for å gå inn i nå, men jeg kan eventuelt be samferdselsministeren utdype det. Jeg synes det høres noe rart ut, for jeg vil jo tro at en virksomhet som driver med yrkestransport, er opptatt av, innenfor det regelverket som er, til enhver tid å ha kompetent arbeidskraft for utførelsen av viktige oppgaver.

Det er ingen tvil om at det er viktige oppgaver som ligger under yrkessjåførutdanningen. Vi ønsker å utvikle det og forsterke den opplæringen kontinuerlig.

Hege Bae Nyholt (R) [12:05:35]: Hadde vararepresentanten John-Peder Denstad fått stilt spørsmålet, kunne han på bakgrunn av sine mange år som bussjåfør helt sikkert svart ut det ministeren peker på, men det vi er enige om, er at det er mange fordeler med å inneha et fagbrev, så jeg er nødt til å snakke litt mer om det.

For den ansatte handler det om bedre lønn og økt kompetanse, for arbeidsgivere betyr det trygge og kompetente ansatte. For samfunnet sikrer vi gode, trygge og forutsigbare tjenester som kommer befolkningen til gode. En slik trygghet kan også føre til at flere velger å reise kollektivt.

Vil statsråden – og regjeringen – vurdere f.eks. å love at ansatte i bransjen innen en tidsperiode på fem år etter ansettelse skal ha avlagt fagbrev, for slik å sikre økt kompetanse i bransjen?

Statsråd Terje Aasland [12:06:20]: Siden dette ikke er mitt konstitusjonelle ansvar, er det vanskelig å være veldig tydelig og konkret på det, men det å sette en tidsfrist f.eks. på fem år for at alle som skal drive med yrkestransport i Norge, skal ha et fagbrev, synes jeg er noe riktig. Vi vil da få en avskilting av veldig mange dyktige yrkessjåfører, tror jeg, som følger den etterutdanningen og videreopplæringen som ligger i det systemet som allerede er etablert.

Bare for å understreke igjen: Jeg er selv fagarbeider og mener at det å bruke fagbrev som grunnlag for en rekke fag som vi i dette samfunnet er opptatt av at en skal ha god fagkompetanse i, er viktig. Det er også helt opplagt at regjeringen bør prøve å stimulere til at vi får flere fagarbeidere på flere områder i samfunnet vårt.

Spørsmål 7

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:07:24]: «I november var det serviceutfall på tre utenlandskabler, noe som førte til at strømprisene i NO2 da falt med 30 øre per kWh med en gang. Tidligere bagatelliserte statsråden prissmitten, mens han nå på debatter direkte skylder på de to siste kablene som Stoltenberg II-regjeringen igangsatte. EUs nye «kompass» ble lansert 29. januar, hvor en sømløs energiunion er et av tiltakene, ifølge EU, for økt konkurransekraft.

Kan statsråden avklare om han deler EUs syn på at en sømløs energiunion er prekært, og planlegger Arbeiderparti-regjeringen å legge til rette for dette?»

Statsråd Terje Aasland [12:08:15]: Kraftprisene avhenger av veldig mange ulike faktorer, som f.eks. den løpende ressurs situasjonen innad i Norge. Dette inkluderer bl.a. fyllingsgraden i vannmagasinene våre, snømengden i fjellet, vindforhold osv. Samtidig er Norge tett tilknyttet det europeiske kraftsystemet gjennom overføringsforbindelsene vi har til våre naboland. Dette gjør at europeiske forhold også påvirker kraftprisen i Norge. At prisene i Norge blir påvirket av forholdene i Europa, er ikke noe nytt, men det har blitt enda mer synlig i lys av den energikrisen Europa har opplevd etter Russlands fullskala angrep på Ukraina.

Det norske kraftsystemet har i over 50 år vært tilknyttet landene omkring oss. Samarbeidet med landene rundt oss er viktig for norsk forsyningssikkerhet. Dette har de fleste partiene på Stortinget vært enige om. Regjeringen Solberg ga konsesjon til de to siste forbindelsene til Tyskland og Storbritannia i 2014, og forbindelsene ble satt i drift i 2020–2021 under Solberg-regjeringen. Fremskrittspartiet hadde statsråden i Olje- og energidepartementet da konsesjonene ble gitt i 2014.

I en situasjon med stor ustabilitet i det europeiske kraftmarkedet, hvor flere land opplever til dels store effektivitetsfordringer, vil ikke regjeringen knytte Norge sterkere til det europeiske kraftsystemet gjennom å innføre det omstridte markedsregelverket i ren energi-pakken. Dette gjelder også for neste stortingsperiode. Vi vil følge med på EUs arbeid for bedre konkurransekraft og lave, stabile energipriser og den pågående gjennomgangen av inndelingen i budområdene, særlig i Tyskland, hvor analyser fra Statnett og THEMA har vist at en slik inndeling kan ha fordelaktig virkning på kraftprisene i Sør-Norge.

EU-landenes regulering av kraftmarkedene og kraft-handelen mellom land er langt på vei sammenfallende med prinsippene i det norske og nordiske kraftmarkedet. Mulighetene for kraftutveksling uten hindringer bidrar til mer effektiv bruk av energiresursene på tvers av landegrensene. De nordiske landene har i mange år hatt et godt samarbeid på elmarkedsområdet og har sammen utviklet et velfungerende kraftmarked. Å sørge for velfungerende energimarkeder er også en viktig politisk prioritering for EU. Dette er en målsetting vi deler.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:10:27]: Jeg takker for svaret. Det er mye her man kan være enig i. Samarbeid om kraftutveksling har vi hatt i mange år, og man har hatt gode forbindelser til Sverige og Finland og andre naboland, men det man ser nå, er i stor grad en krafteksport som går én vei, og en energipolitikk som fører til et større behov for import i Europa og en mer uforutsigbar og uregulerbar kraft. Når det gjelder EUs kompass, så man i innledningen til selve presentasjonen av kompasset at å øke konkurransekraften er et være eller ikke være for EU, hvor denne sømløse energiunionen ble framhevet.

Da er spørsmålet mitt: Hvem tjener på en tettere energiunion hvis man følger EUs planer – er det Norge, eller er det EU?

Statsråd Terje Aasland [12:11:25]: Det er en sterk sammenheng mellom hvordan Europa går, og hvordan Norge går. Skal vi trygge norske industriarbeidsplasser og norske arbeidfolks interesser, er det viktig at vi også er med og ser og tenker på hvilken konkurransekraft Europa har. Det er et problem at mye av industriaktiviteten i Europa fremdeles ikke har kommet opp på det nivået som var før Russlands nedstruping av gassen og krigen med Ukraina. Det rammer også norske industriarbeidsplasser.

Vi er opptatt av høy aktivitet i Europa for å underbygge aktiviteten i norsk industri. Når det gjelder strøm- og kraftmarkedet, er vi opptatt av å kunne sørge for at vi har nasjonal selvråderett og full kontroll over kraften, og at vi har stabile og forutsigbare priser. Det kommer vi til

å ivareta når vi ser hvilke tiltak EU kommer med, og hvor vi eventuelt må ha tilpasninger.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:12:30]: Det er mange selvsagtheter i svaret fra statsråden, og det er vanskelig å være uenig i at vi selvfølgelig har gjensidige interesser, og at det er en sammenheng mellom Norges utvikling og EUs utvikling. Problemet er at man har ført en energi- og klimapolitikk som i stor grad har redusert konkurransekraften. Det tar man nå inn over seg når man kommer med dette nye kompasset, men i stor grad blir det ord og snakk, for man skal fremdeles oppfylle klimamålene og med stor sannsynlighet også forsterke dem såpass mye at de energikostnadene som allerede er to til tre ganger høyere i Europa, målt mot våre konkurrerende markeder, sikkert kommer til å bli høyere. Dette handler igjen om man tror på den veien man går, om man tror at dette er gunstig for Norge, og om man ønsker å bevare det fortrinnet som rimelig og forutsigbar ren norsk kraft er. Spørsmålet mitt er: Vil regjeringen motsette seg en tettere energiunion – med de følger det kan få?

Statsråd Terje Aasland [12:13:35]: Vi vet ikke hvilke følger det vil få, vi vet ikke hvordan EU legger til rette for at de kan øke sin fornybare energiproduksjon, hvordan de kan få bukt med de ulempene som vi ser i dagens markedssituasjon for Europa. Jeg tror at hvis vi skal fokusere på norsk industri og norsk industris konkurransevilkår i tiden framover, er vi helt avhengig av at europeisk industri har konkurransekraft i seg, at ikke europeisk industri nå smuldrer bort i en omstillingssituasjon eller i en konkurranse hvor det geopolitiske bildet er svært urolig. Det er ganske vesentlig at vi holder rammene trygge der.

Jeg tror det beste vi kan gjøre i Norge i møte med den tiden vi ser framfor oss, er å legge til rette for mer fornybar energi – bygge ut mer fornybar energi. Det inkluderer vindkraft på land, det inkluderer havvind, det inkluderer oppgraderinger av vannkraften vår, men vi må også legge til rette for ny klimateknologi, slik at norske industribedrifter har de beste forutsetningene for å overleve i en situasjon hvor omstilling er viktig.

Spørsmål 8

Sofie Marhaug (R) [12:14:56]: «Den 1. februar gikk fristen ut for høringsinnspill til det såkalte kraft- og industriløftet i Finnmark. Bakgrunnen er det svært omstridte vedtaket om å elektrifisere Melkøya.

Kan statsråden redegjøre for hvor mange innspill som har kommet inn, og særlig om innspillene fra berørte naturorganisasjoner og samiske reindriftsaktører?»

Statsråd Terje Aasland [12:15:26]: La meg starte med å si at bakgrunnen for industri- og kraftløftet handler ikke ensidig om Melkøya, men om å bygge en sterkere infrastruktur for Finnmark samlet sett, en infrastruktur Finnmark virkelig trenger. Som vi har vært innom i løpet av de siste to døgn nå en rekke ganger: Det å bygge infrastruktur, sørge for at industri og næringsliv kan investere i hele Finnmark, er av stor betydning. Melkøya er et viktig industriprosjekt, det sysselsetter mange og har store lokale ringvirkninger.

Så til spørsmålet: NVE har nylig hatt på høring meldingen med forslag til utredningsprogram for elleve vindkraftverk og fire kraftledninger i Finnmark. Fristen for høringsinnspill var 1. februar 2025. Noen aktører har gitt et innspill per prosjekt, mens andre har gitt innspill som dekker flere prosjekter. Det eksakte antall høringsinnspill er derfor vanskelig å angi. Rundt regnet har NVE ved utløpet av fristen mottatt totalt 400 høringsinnspill. Blant disse er det om lag 50 høringsinnspill fra til sammen 35 naturvernorganisasjoner og samiske reindriftsaktører, herunder uttalelser fra 10 reinbeitedistrikt og sidaer. Nå skal NVE vurdere høringsinnspillene og fastsette konsekvensutredningsprogram. Deretter er det opp til tiltakshaverne å gjennomføre konsekvensutredninger og eventuelt søke NVE om konsesjon til tiltakene.

Sofie Marhaug (R) [12:16:55]: Jeg ønsker egentlig å få litt mer tilbakemelding eller svar fra statsråden på hva som står i de høringsinnspillene, særlig fra de berørte naturvernorganisasjonene, reinbeitedistriktene og sidaene. Mitt inntrykk, etter å ha vært på folkemøte i Finnmark, er at det er veldig negative tilbakemeldinger fra disse organisasjonene. Grunnen til at jeg spør om dette, er at disse høringsssvarene ikke ligger ute på NVEs nettsider. Helt konkret lurer jeg på om statsråden vil ta initiativ til å publisere høringsssvarene, og enda mer konkret lurer jeg på hva innspillet fra Amnesty, ved tidligere sametingspresident Aili Keskitalo, har vært, noe som er veldig relevant med tanke på menneskerettsbrudd og de problemene som kan oppstå når man skal bygge ut både kraftlinjer og vindkraft i Finnmark.

Statsråd Terje Aasland [12:18:04]: Det er NVE som nå håndterer disse høringsinnspillene. Det er NVE som sitter med oversikten og jobber med disse. På bakgrunn av høringsinnspillene vil NVE fastsette konsekvensutredningsprogram. Deretter må tiltakshaverne gjennomføre utredninger i tråd med de fastsatte utredningsprogrammene og eventuelt søke NVE om konsesjon, og da er det igjen sikkert nye anledninger til å komme med høringsinnspill på det. Energidepartementet har ingen rolle i denne fasen av saksbehandling. Jeg vil vurdere de relevante sidene av sakene dersom

de ender i mitt departement som klagesaker eller innstillinger.

Når det gjelder å kunngjøre de høringsinnspillene, som representanten tar opp, er jeg opptatt av at vi skal ha mest mulig offentlighet rundt det som har kommet. Jeg kan ikke gå inn og forskuttere offentliggjøring av dem nå, men jeg skal ta den diskusjonen videre.

Sofie Marhaug (R) [12:18:57]: Det er viktig, for dette berører store politiske spørsmål som det øg er stor uenighet om her på Stortinget. Et veldig sentralt spørsmål og en forutsetning for det såkalte kraft- og industriløftet for Finnmark og elektrifiseringen av Melkøya var jo at man innen 2030 skulle produsere like mye fornybar energi som forbruksøkningen. Hvis det ikke er mulig –basert på de høringsinnspillene, basert på de konfliktene som oppstår, og basert på hvor mange prosjekter man står igjen med – å gjennomføre det som var forutsetningen for elektrifiseringen av Melkøya, har det veldig mye å si for hvordan det vedtaket skal følges opp, og for den politiske omkampen som kommer i Stortinget nå.

Så helt konkret, ut fra de tilbakemeldingene som har kommet om den lave framdriften NVE har varslet om: Mener statsråden det er realistisk å erstatte den forbruksøkningen Melkøya gir, med økt kraftproduksjon innen 2030?

Statsråd Terje Aasland [12:20:00]: Ja, til det, og hvis vi ikke rekker fristen akkurat i 2030, har vi sagt veldig tydelig i tillatelsen at gasskraftverkene ved Melkøya skal være en reserveløsning for at man nettopp skal ha trygghet for den energisikkerheten og energisituasjonen som er i Finnmark på det tidspunktet. Så kan en jo vektlegge, av de 400 høringsinnspillene som har kommet, det en selvfølgelig er mest opptatt av selv, men det er også en fordel hvis man leser hele spekteret av høringsuttalelser og legger det til grunn for sine vurderinger av situasjonen. Det er det som er NVEs oppgave når de nå skal fastsette et konsekvensutredningsprogram for de ulike tiltakene, slik at vi kommer videre med industri- og kraftløftet for Finnmark. Jeg tror i hvert fall det er særdeles viktig at vi klarer å bygge en infrastruktur for hele Finnmark som er moderne, og som er i tråd med det vi har på Østlandet, så ikke Finnmark blir den skadelidde over tid ved at en ikke klarer å tiltrekke seg ny industri- og næringsvirksomhet.

Spørsmål 9

Frank Edvard Sve (FrP) [12:21:23]: «Slukking av 2G-nettet har konsekvenser for svært viktige deler av samfunnets beredskap. Nkom har ikke konsekvensu-

treddet en slik fundamental endring. Ifølge Nkom påligger det tilbyder å utrede samfunnsmessige konsekvenser, og forbrukerne å bære de betydelige kostnadene ved reformen.

Kan statsråden forklare hvorfor vi har Nkom og hvorfor Nkom ikke tar ei ansvarlig rolle i denne ekstremt viktige saken når nedstengning av 2G-nettet har konsekvenser for landets svært viktige beredskaps- og samfunnsfunksjoner?»

Statsråd Karianne O. Tung [12:22:01]: Det har i mange år vært varslet at 2G-nettene skal slukkes. 2G-nettene er basert på teknologi fra 1980-tallet. Utfasingen vil gi rom for sikrere, mer energieffektiv teknologi. Vi har store planer for å modernisere Norge. Da må vi også legge til rette for at gammel teknologi byttes ut.

Jeg har likevel vært bekymret for om det forelå gode nok planer for 2G-slukkingen. Derfor varslet jeg allerede i høst at jeg vurderte en utsettelse. Jeg ville forsikre meg om at mobilselskapene hadde planer for å ivareta viktige samfunnsfunksjoner.

Telenor, som har flest 2G-kunder, har på eget initiativ utsatt slukkingen til 2027. Det er jeg glad for. De tar samfunnsansvar. Det vil gi mer tid til å planlegge overgangen. Mobilselskapene har ansvaret for å veilede og finne løsninger for sine kunder. Det har de også forsikret meg om at de følger opp. Dersom f.eks. Telia er usikre på om de har tilstrekkelige planer, bør også Telia utsette iverksettelsen.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Nkom, gjør etter min vurdering en god jobb. De har over flere år informert forbrukere, innbyggere samt offentlig og privat sektor om 2G-slukkingen. Nkom har hatt jevnlig dialog med 2G-netteierne for å påse at de gjør konsekvensvurderinger og ivaretar kundeforpliktelser. De har hatt dialog med bransje- og brukerorganisasjoner, selskaper som benytter 2G-nett i sine leveranser, og organer på fylkes- og kommunenivå. Slik får de en oversikt over 2G-avhengigheter og hvordan overgangen vil bli håndtert. Nkom har kartlagt hvem som kan bli berørt, og kritiske funksjoner som omfattes. Jeg mener det er gjort et solid grunnlagsarbeid.

Jeg har likevel bedt Nkom følge arbeidet enda tettere. I årets tildelingsbrev, for 2025, ber jeg Nkom følge opp kartleggingen av viktige funksjoner som er avhengige av 2G-nett, og påse at aktørene har planer for overgang til annen og mer framtidsrettet teknologi.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:24:09]: eCall nyttar 2G-nettet, ein teknologi som både Telenor og Telia fasar ut. Før jul bestemte Telenor å utsetje stenginga i to år, til utgangen av 2027. Telia står derimot fast på at deira 2G-nett vert sløkt frå august i år. I EU vert det planlagt for å nytte 2G til eCall til minst 2029–2031. Kvar har Nkom

vore i denne samanhengen, og kvifor har ikkje Nkom teke ei seriøs og aktiv rolle i denne ekstremt viktige saka? Og kva er konsekvensane viss Noreg stengjer ned – Telia no og Telenor i 2027 – mens Europa fortset til 2029–2031? Noreg produserer jo ikkje bilar. Kva er konsekvensane for eCall og alarmsystema i alle nyare norske bilar?

Statsråd Karianne O. Tung [12:25:03]: Jeg er uenig med representanten Sve i at Nkom her ikke har gjort en god jobb. Som jeg redegjorde for i svaret mitt, har de vært tett på markedsaktørene for å følge hva samfunnskonsekvensene vil være av 2G-slukkingen. Det er viktig for oss å komme oss bort fra gammel teknologi. 2G-teknologien kan på mange måter sammenlignes med å gå fra en svart, tjukk analog tv til en digital tv, slik som hele befolkningen måtte gjøre for en god del år siden.

Når det gjelder eCall, er det riktig at det er mange biler som har det 2G-baserte eCall-systemet. Når Telenor nå har valgt å forlenge 2G-nettet sitt til 2027, vil alle biler som har eCall, automatisk kunne «roame» på det 2G-nettet som Telenor har, og slik sett vil det bli ivaretatt også fram til 2027.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:25:57]: Dette er ikkje ein kvikkfiks, det er ikkje ei brikke du dreg ut av bilen når det gjeld eCall. Dette er heile styringseiningar, som kostar kanskje mellom 50 000 kr og 100 000 kr, og det vil vere massevis av bilar som vil ha dette etter 2027. Det er difor EU utset dette til 2029–2031. Så igjen: Telia skal kutte ned no, ganske kjapt, Telenor skal gjere det i 2027. I mine to bilar, som garantert vil vare til etter 2027 – heilt garantert, dei er nye no – og som har 2G, vil det altså ikkje fungere noko sikkerheitssystem. Det er nesten umogleg å fatte at ein statsråd kan ta så lett på det at ein kan kutte sikkerheitssystemet i alle nyare norske bilar berre slik over natta etter 2027. Eg ønskjer å vite: Er dette forsvarleg? Kva har statsråden tenkt å gjere med det?

Statsråd Karianne O. Tung [12:26:57]: Her framsettes det en rekke påstander som etter min mening ikke medfører riktighet. Jeg er opptatt av at vi skal ha en balansert tilnærming til store teknologiskift. Jeg har, som tidligere nevnt, også vært bekymret for planene som aktørene har for slukking av 2G-nettet. Derfor hadde jeg møte med Telia og Telenor i høst, hvor Telenor på bakgrunn av det og på eget initiativ har valgt å utsette slukkingen.

Nye regler for eCall skal være innført i 2027 på europeisk nivå, så eCall må være 4G- og 5G-basert for nye biler som skal selges fra da. Det er uklart om og hvordan EU kommer til å følge opp håndteringen av 2G-slukkingen i relasjon til eCall utover det, og derfor er det også

opp til hvert enkelt land. I Norge har vi nå fått en utsettelse fra Telenors side som gjør at biler i Norge fortsatt vil ha fungerende eCall-system fram til utgangen av 2027.

Spørsmål 10

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:28:09]: «Fylkestinget i Innlandet har vedtatt å legge ned en rekke linjetilbud og skolesteder i videregående opplæring.

Hvordan mener statsråden at barnets beste vurdering har blitt ivaretatt, og hva mener statsråden elever med særskilte behov bør få av nærskoletilbud fra høsten 2025?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:28:27]: Det er fylkeskommunen som har ansvaret for det videregående opplæringstilbudet i sitt fylke. Det innebærer også dimensjoneringsansvaret, altså ansvaret for å planlegge og utbygge opplæringstilbudet.

Fylkestinget i Innlandet fattet 23. oktober 2024 vedtak om skolestruktur for skoleåret 2025/2026. Vedtaket innebærer bl.a. at flere skoler og tilbud skal legges ned. Et mindretall av fylkestinget ønsket en lovlighetskontroll av vedtaket.

Kunnskapsdepartementets lovlighetskontroll har ikke avdekket feil ved fylkestingets vedtak. De har gjort en grundig vurdering, bl.a. av om fylkeskommunen har oppfylt kravene om å vurdere barnets beste og å sikre at elevene får medvirke. Departementets vurdering er at fylkeskommunen har fulgt de kravene som gjelder. Departementet la i vurderingen vekt på at en redegjørelse for vurdering av barnets beste var en del av saksframlegget for fylkestinget. Saksframlegget viste bl.a. at avstand til nærmeste skole ble kartlagt for de skolene og skolestedene som er foreslått avviklet. Selv om mange vil få lengre reisevei, vil flertallet av elevene ha en avstand til nærmeste skole som vurderes som akseptabel.

I saksframlegget var det også videre identifisert hvilke negative konsekvenser endringer i skolestrukturen kan få for ungdom i fylket, som lengre reisevei og økt andel hybelboere. Samtidig ble det vist til vedtatte og foreslåtte avbøtende tiltak, som tettere oppfølging av hybelboere, fylkeskommunalt borteboerstipend og gratis periodebillett på buss.

Det ble også vist til positive konsekvenser som er vurdert å være til barnets beste, som muligheten til å kunne sikre likeverdige opplæringstilbud med god kvalitet, bredde i utdanningstilbudet og et stabilt og forutsigbart tilbud.

Det ble i saksframlegget gjort en oppsummerende vurdering av at det totalt sett vil være det beste for elevene i Innlandet som helhet å gå for en ny skolestruktur.

Når det gjelder vurderingen av elevenes rett til å medvirke, så departementet bl.a. hen til ungdomsråd i kommunene og ungdommens fylkesting, som ble involvert, og at det ble avholdt medvirkningskonferanser der ungdommer var representert.

Lovlighetskontroll er ikke en ordinær klagebehandling, men en avgrenset kontroll av lovligheten av et vedtak. Departementet kan ikke overprøve fylkeskommunens skjønnsmessige vurderinger. Departementet må legge til grunn at fylkeskommunen vil oppfylle opplæringslovens regler om individuell tilrettelegging og andre elevretter innenfor den skolestrukturen de har.

Jeg legger til grunn at Innlandet fylkeskommune vil sørge for at elevenes rettigheter til individuell tilrettelegging blir innfridd for den enkelte eleven i den skolestrukturen som fylkeskommunen nå har vedtatt. Dette forventer jeg av alle fylkeskommuner, uavhengig av den til enhver tid gjeldende skolestruktur.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:31:30]: Kunnskapsministeren er øverste ansvarlig for skoletilbudet til alle Norges elever. Jeg synes statsrådens tilnærming er nedslående, all den tid lovverket er betydelig strammet opp knyttet til medvirkningsretten i spørsmål som berører elever, der berørte elever har stått tårevåte fram i riksdekkende medier og vist sin manglende medvirkning da innstillingen om nedlegging forelå.

Den 24. januar møtte jeg elever på Dokka videregående skole, med et brev de også har sendt statsråden. De har ikke fått svar, og de kan stå uten tilbud i faget bioøkonomi når Dokka videregående legges ned. Nå må de ta fag som privatister for å få vitnemål til ordinær tid. Vil statsråden svare på brevet fra bioøkonomelevenene? Hvordan er det til barnets beste at de gjennom vedtak i fylkestinget tvinges til å ta privatisteksamen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:32:24]: Jeg har forståelse for at ungdom, foreldre og andre engasjerer seg i disse sakene. Jeg skjønner at det er vanskelig for mange, særlig for elever som kjenner på utrygghet fordi de kanskje må reise langt for å gå på skole. Det er fullt forståelig. Beslutninger rundt skolestruktur er noen av de vanskeligste avgjørelsene lokalpolitikere i fylkeskommunene og de 357 kommunene i Norge tar. Jeg snakker av egen erfaring som lokalpolitiker gjennom tolv år. Det er naturlig at dette skaper uenighet og usikkerhet.

Når det gjelder den linjen som representanten spør om konkret, bioøkonomilinja, vil det bli besvart. Jeg er oppmerksom på problemstillingen, og jeg er sikker på og forventer at vi skal klare å få dette inn i et godt spor for elevene, sånn at deres videre utdanning ikke står i fare.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:33:21]: Det er riktig at alle disse elevene som blir berørt av skolenedleggingen i Innlandet, får en betydelig belastning som følge av at hele hverdagen deres blir kastet om på. Det er bra at statsråden kommer dem i møte og vil gi disse elevene svar. Elevene hadde like fullt frist på seg til å søke nye skoler og linjer 1. februar, som har vært, men de har ikke fått svar på hvordan praksisen til fylket kan bryte med rettigheter i opplæringsloven til å få fullført det videregående løpet med bioøkonomi de har begynt på.

Etter nedleggingen av Lom videregående trekker nå varaordfører Aukrust i Lom seg fra Arbeiderpartiets stortingsvalgliste fordi han mener at Arbeiderpartiet i Innlandet ikke står for det hans parti skulle stått for. Elever i Skjåk risikerer 160 km i skoleskyss – elever med nedsatt funksjonsevne i taxi med ledsager. Reodor Bruland er en av dem. Kostnadene er en ting, men hvordan mener statsråden kostnaden disse elevene blir pålagt, er riktig, når hennes partifelle i Lom ikke gjør det?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:34:27]: Når det gjelder inntaksfristen 1. februar, vil jeg bare understreke fra departementets side at vi mottok klagen 9. desember i fjor. Vi prioriterte behandlingen av lovlig-hetsklagen og kom med vår beslutning 17. januar, for vi så behovet for å få en så rask avklaring som mulig. Som jeg tidligere var inne på, har jeg forståelse for at ungdom, foreldre og andre engasjerer seg i disse sakene. Det er vanskelig for mange, særlig elevene, som kjenner på nettopp denne utryggheten for å reise langt for å gå på skole. Det er fullt forståelig.

Så vil jeg bare vise til at Stortinget har bestemt at det er den enkelte fylkeskommune som beslutter hvordan strukturen skal se ut i sitt fylke, men generelt vil jeg understreke at det innenfor dagens lovverk finnes et ganske stort handlingsrom for å lage fleksible modeller der det trengs.

Spørsmål 11

Fra representanten Tobias Drevland Lund til justis- og beredskapsministeren:

«Regjeringen vil heve inntektskravet for familiegjenforening fra 1. februar. Dette vil gjøre det vanskeligere å søke familiegjenforening for sårbare grupper, som flyktninger som har opphold på humanitært grunnlag, flyktninger som har fått beskyttelse hvis familiemedlemmer ikke har kunnet søke innen gitte frister, og lavlønnte, særlig aleneforsørgere.

På hvilken måte mener statsråden at det nye inntektskravet til familiegjenforening er forenelig med Norges menneskerettslige forpliktelser, særlig med tanke på retten til familieliv?»

Spørsmål 12

Fra representanten Helge André Njåstad til justis- og beredskapsministeren:

«Allerede under nøkkeloverrekkelsen i Justis- og beredskapsdepartementet gikk statsråden langt i avlyse forgjengeren sitt ønske om å gi politiet flere verktøy for å bekjempe den kriminaliteten som har økt siden regjeringsskiftet i 2021. Visitasjonssoner som våre naboland har innført, fungerer godt der.

Hvorfor vil statsråden at Norge sitt politi skal ha færre hjemler enn våre naboland?»

Presidenten [12:35:30]: Spørsmåla 11 og 12 er utsette.

Dermed er sak nr. 2 ferdig handsama.

Sak nr. 3 [12:35:35]

Referat

Presidenten [12:35:37]: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er kartet for i dag ferdig handsama.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Det er ikkje sett, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.36.

